

HINTALOVON GYERMEKJOGI ALAPÍTVÁNY -
FUTUREG POLGÁRI TÁRSULÁS
SKHU/WETA/1901/4.1/317

KIDSAFEDU

ONLINE BIZTONSÁG GYEREKEKNEK A HATÁRMENTI TÉRSÉGBEN

KIDSAFEDU HATÁRMENTI KUTATÁS

2021

TARTALOM

1. ELŐSZÓ
2. MÓDSZERTAN
3. FELMÉRÉS -
EREDMÉNYEK
ONLINE GYEREKJOGOK
ONLINE BIZTONSÁG
ONLINE BÁNTALMAZÁS
GYEREKHANGOK
4. DIGITÁLIS BIZTONSÁG-
KUTATÁSOK-
JÓ GYAKORLATOK:
TE HOGY LÁTOD?
INTERNETMOST!
DIGITÁLIS SZÜLŐSÉG
YELON
5. ÖSSZEGZÉS
6. ZÁRÓ GONDOLATOK

ELŐSZÓ

„Az alvó kis hercegen a legjobban a virágjához való hűsége hat meg: egy rózsza képe, mely akkor is úgy ragyog benne, mint egy lámpa lángja, amikor alszik...és ettől még törékenyebbnek tűnik a szememben. A lámpákra nagyon kell vigyázni: elég egy hirtelen kis szél, hogy kioltsa őket.”

(Antoine de Saint Exupéry: A kis herceg)

A KIDSAFEDU ONLINE BIZTONSÁG A GYEREKEKNEK A HATÁRMENTI

TÉRSÉGBEN elnevezésű projekt keretében készült felmérés célja, hogy a határmenti térségben képet kaphassunk a gyerekek, fiatalok biztonságos internethasználatáról, feltérképezzük az online térben megjelenő bántalmazás mértékét, az erről való tudásukat, illetve a helyzetre adott lehetséges megoldási válaszait. Célunk az is, hogy a kutatás eredményének ismeretében még nagyobb rálátásunk lehessen e téma kapcsán, hogy jobban és hatékonyabban tudjunk segíteni számukra, leginkább a megelőzésre helyezve a hangsúlyt. Hiszünk abban, hogy ha rendelkezésre áll kellő mértékű információ, akkor akár elkerülhető lehet, hogy a gyerekek, fiatalok áldozattá váljanak mind az online, mind az offline térben.

A Futureg és a Hintalovon Alapítvány közös munkája 2021 januárjában indult el.

Az online térben történő minél biztonságosabb és a gyerekek érzelmi, értelmi, testi fejlődésüket a legkevésbé sem sértő módon történő jelenlétet igyekszik a közös projektfolyamatunk a legáthatóbb módon, minőségi oktató, informatív anyagokkal megcélozni, úgy, mint a gyerekeket, fiatalokat, szülőket, felnőtteket és szakembereket.

Hiszünk az összefogás erejében, abban is, hogy a gyerekjogok védelme határoktól független és nem utolsó sorban ily módon lehetőségünk van közösen gondolkodni egymástól tanulni a közös cél érdekében, hogy gyerekeink biztonságosabb körülmények között boldogan fejlődjenek.

Hiszünk, hogy a gyerekjog világnézet.

MÓDSZERTAN

A közös kutatásban 20 iskolát kerestünk meg, általános és középiskolákat. A felmérés során célunk nem az volt, hogy az egyes iskolákra vonatkozó konzekvenciákat állapítsunk meg, mind inkább általánosságban voltunk kíváncsiak a gyerekek, fiatalok válaszaira, hiszen ők a leghitelesebb forrásai annak, hogy mi történik velük a digitális térben, mennyire vannak felkészülve egy bántalmazó helyzetre, vagy éppen arról is képet kaphatunk, hogy az életükben ki az a személy, akiben megbíznak, akihez fordulhatnak bármilyen helyzetben, legyen szó akár online bántalmazásról. Az online kérdőíves felmérésen alapuló kutatásunk során 101 kitöltött kérdőívet kaptunk meg, ennek a kiértékelését, elemzését a következőkben mutatunk be.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek is megfelelő információkhoz jussanak az őket érintő ügyekben, így a jelen kérdőíves kutatás kapcsán is. Az online forma sok esetben jelenthet könnyebbséget a kitöltés tekintetében, hiszen az anonimitás egyértelmű, a válaszadásokban arc nélkül maradhatnak, mint ahogy az online térben is, akár. Másrészt persze előfordulhatnak kétélyek, kérdések egy-egy kérdés, téma kapcsán, melynek azonnali megválaszolása ily formán nem lehetséges. A kérdőívek során törekedni kívántuk arra, hogy kérdéseink a gyerekek, fiatalok számára is érthetőek legyenek, valamint az alapvető gyerekjogok mentén legyen tere a gyerekek szabad vélemény nyilvánításának, az őket érintő döntések megvitatásának, javaslataik, véleményük megjelenésének. Legfőbb célunk az volt, hogy átfogó képet kaphassunk a gyerekek, fiatalok online térben való tájékozottságáról, a cyberbulling jelenségéről, az őket ért, vagy környezetükben tapasztalt bántalmazás megítéléséről, meglátásukról, javaslataikról.

Abban hiszünk, ha a gyerekeknek lehetőségük van megosztani gondolataikat, érzéseiket, legyen az akár ez az online kérdőív, akkor mi felnőttek, szakemberek is jobban meg tudjuk érteni őket és annak ismeretében tudunk megoldásokat, segítséget nyújtani számukra.

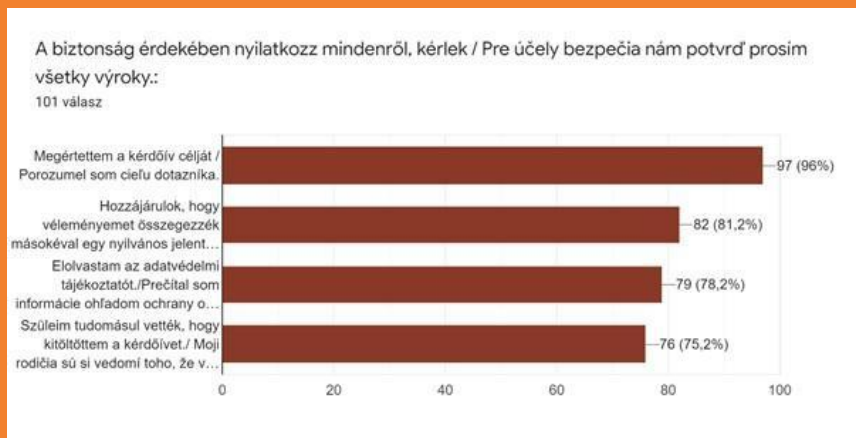
Hiszünk abban is, hogy a gyerekjog világnézet, így mindig, minden kor egyértelmű feladata kell, hogy legyen, a gyerekek védelme. Legyen az jelen korunk digitális világa is.

F E LMÉRÉS- E R E DMÉNYEK

1. Kérdőívvel kapcsolatos információk

A kérdőív első kérdései tehát arra vonatkoznak, hogy a gyerekek mennyire értették meg a kérdőív célját, hozzájárulnak-e a véleményeik, válaszaik feldolgozásához, adatvédelmi tájékoztatónkat elolvasták-e és, hogy szüleik beleegyezésével vesznek-e részt a kérdések kitöltésében.

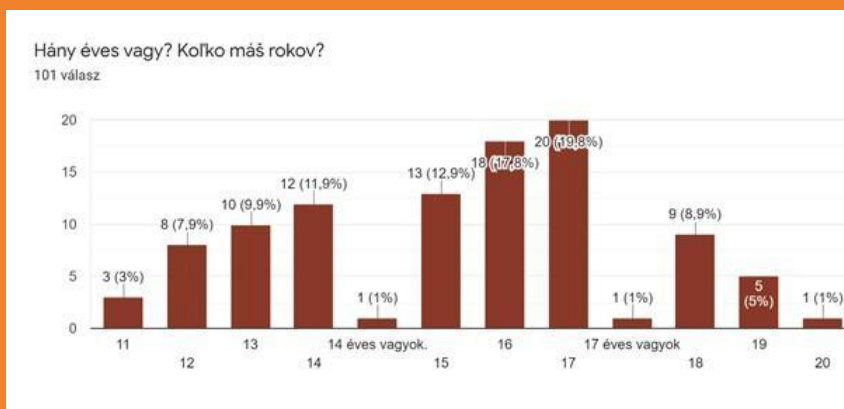

A válaszadók közül szinte valamennyien úgy nyilatkoztak, hogy megértették a kérdőív célját. Nagyobb százalékban hozzájárultak véleményük összegzéséhez és annak felhasználásához, szintén nagyobb részben elolvasták az adatvédelmi tájékoztatót is. 75,2% jelölte meg, hogy szüleiket is tájékoztatták a felmérésről és a kérdőív kitöltéséről.

A kutatások során a demográfiai adatokkal kapcsolatos kérdések is szükségesek, a felmérés ezeket az adatokat is magában foglalja, úgy, mint életkor, nem.

2. Életkor

Miután a felmérés általános és középiskolás gyerekek körében készült, így az életkor behatárolható, de pontos adatokat a második kérdés során vártunk az életkori megoszlást illetően.

A legnagyobb számban a 17 évesek fiatalok szerepeltek 20,8%-ban (21 fő), kicsivel utánuk a 16 évesek 17,8 %-ban (18 fő). 9 válaszadó fiatal nyilatkozta, hogy 18 esztendő, 5 fő, hogy 19 éves, 1 fő pedig 20 esztendő.

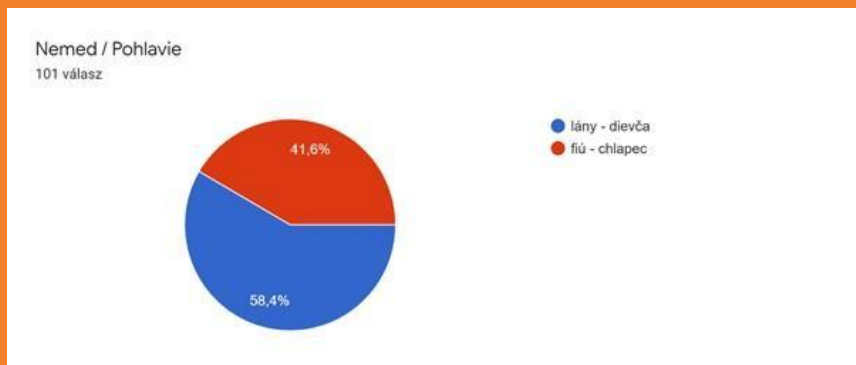
Magasabb számban, 13 fő szerepel 15 évesként, 13 fő 14 éves,

10-en 13 évesnek írták magukat, 8 fő 12 évesnek és 3 fő 11 évesnek. A felmérés során így a válaszadók életkori arányát figyelembe véve a középiskolás korosztály képviselte magát nagyobb számban.

3. Nem

A válaszadók nemi felosztása alapján megállapítható, hogy nagyobb részben, 58,4%-ban lányoktól érkezett válasz, kisebb részben, 41,6%-ban pedig a fiúktól.

Ennek kapcsán messzemenő következtetéseket nem lehet levonni, felmérésünkben nem vizsgáltuk külön a nemek közötti válaszadás különbségét.

4. Iskola neve

A kutatásban részt vevő iskolák megjelölésre kerültek a kérdőívben. Ugyanakkor a felmérésnek nem célja, hogy az egyes iskolák meghatározásával, annak profiljával bármilyen adatokat feltüntessünk, illetve következtetéseket állapítsunk meg a gyerekek válaszaival összefüggésben.

5. Régió

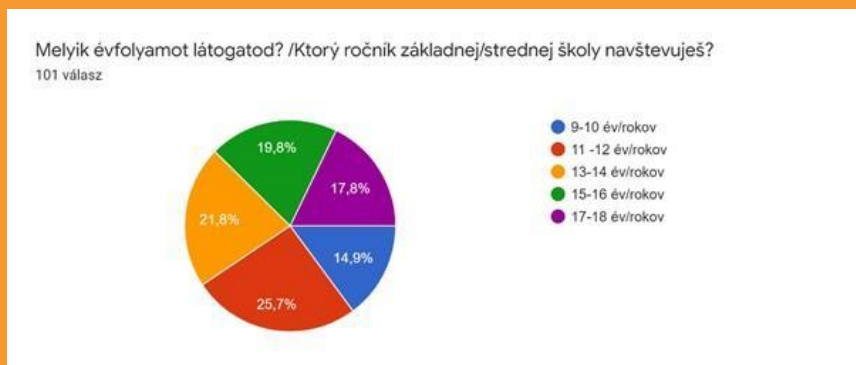
Közös felmérésünk nagyon fontos részét képezi, hogy a határ menti régiókban, településeken élő gyerekek, fiatalok legyenek a résztvevői a kérdőíves kutatásunknak. Így a következő kérdőíves pont, a regionális elosztásra vonatkozott, a lakóhelyük megnevezésével.

A kiértékelt válaszadók legnagyobb arányban Pest megyéből kerültek ki, ez 27,7%-os arányt jelöl. 19,8%-ban Nagyszombat megyében élő fiataloktól érkezett a második legtöbb válasz. Ezt követte 17,8%-ban Budapest, majd 16,8%-ban Nyitra megye. 12,9%-ban Pozsony megyei gyerekek, fiataloktól érkezett válasz, és nem utolsó sorban mindösszesen 5%-ban Győr-Moson-Sopron megyéből.

6. Évfolyam

A felmérésben résztvevő fiatalok tanulmányi megoszlását kérdeztük az alábbi kérdésben.

Legmagasabb százalékban, 25,7%-ban a középiskola 11 és 12. évfolyamáról érkeztek válaszok. Ezt követte 21,8%-ban a középiskola 13 és 14. évfolyamán tanuló diákok.

ONLINE G Y E R E K J O G O K

A digitális világ hatalmas fejlődésével és térnyerésével együtt, új kihívások, jelenségek jelentek meg, vagy a már meglévő társadalmi kapcsolódások, viselkedési attitűdök találtak maguknak új teret, formát. Jelen kutatásunk fókuszosa a digitális világ hatalmas témakörében a gyerekek online biztonsága, azon belül is az online térben megjelenő zaklatásra, bántalmazásra igyekszünk helyezni a hangsúlyt.

A gyerekek biztonságos értelmi, érzelmi, testi, szexuális fejlődése kapcsán is új kockázati tényezők és ezzel együtt feladatok jelentek meg. A gyermekjogok betartása, annak figyelembe vétele és védelme ugyanannyira fontos a digitális térben is, mind a valóságos környezetben.

A gyermekjogok offline térben való védelme érdekében, a digitális világ óriási térnyerésével ideje volt, hogy az ENSZ is lépéseket tegyen és az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény alapcikkelyeit kiegészítve határozatba foglalja, hogy a gyermekjogok digitális térben is hatályosak, ugyanúgy érvényesek és védelmezendők.

A Hintalovom Alapítvány önkéntesekből álló fordító csapata és lektorálói segítségével a határozatot lefordították, így, magyar nyelven is elérhetővé vált a gyermekjogi határozat (nem hivatalos fordításként).¹

Az Egyezmény négy fontos alapelv mentén fűzi fel a digitális gyermekvédelem alapjait.

Így a **megkülönböztetés tilalma,**

a gyermek mindenk felett álló érdeke,

az élethez, az életben maradáshoz és a fejlődéshez való jog, valamint

a gyermek véleményének tiszteletben tartása.

A Határozat arra is kitér, hogy a gyerekek képességei, készségei a digitális eszközök használatával új lehetőségeket teremtenek, melyek elérhetősége azonban nem egyenlő módon valósul meg. A digitális szakadék tehát nem csak generációk között jöhet létre, hanem szociális, kulturális élethelyzetektől is függhet. A koronavírus által indukált új helyzetek között a gyerekek oktatásának online térben történő megjelenése is egy meghatározó változást jelentett. Nem csak Magyarországon, de a világ legtöbb részén, a gyerekek 'home school', otthoni online oktatása indult el. Számos kihívás elé állítva a családokat, gyerekeket, tanárokat is.

¹A teljes fordítás az alábbi felületen érhető el: <https://hintalovon.hu/2021/04/29/hivatalosan-is-elindult-a-gyerekjogok-vedelme-az-online-terben/>

Az internet elérhetősége, vagy azok az eszközök, melyekkel ez a tanulási forma megvalósítható volt, nem egyenlő eséllyel indult el rajta mindenki. A digitális szakadékok sok esetben okoztak le vagy/és kimaradást, nehézségeket akár szülőnek, vagy gyereknek egyaránt.

Mindemellett a digitális térben való aktívabb jelenlét magában hordozza a különböző kockázati tényezőket is. Az interneten előforduló agresszió, a szexuális abúzus online formái, a cyberbullying mind veszélyforrások gyerekeink számára. Nehezített tényező, hogy sok esetben láthatatlan, arctalan elkövetőkkel állunk szembe, akik nem vagy csak nehezen beazonosíthatóak. Az ilyen jellegű bűnelkövetők mellett sok esetben mi felnőttek hagyunk súlyos digitális lábnyomot gyerekeink számára, mely kitörölhetetlenül, villámgyorsasággal repülhet át az online tér végtelen tartományában.

Ahogy arra a Határozat is több esetben nyomatékkal kitér, nagyon fontos a gyerekvédelem szempontjából a felnőtt társadalom edukációja, a prevenció fontossága annak érdekében, hogy hatékonyan tudjunk biztonságot adni gyerekeink számára.

Emellett a kormányzati szintek felelőssége is említve van, kezdeményezve az együttműködést a civil szférában dolgozó csoportokig, a különböző kutatásokkal, szakemberek képzési lehetőségeivel együtt, a minél hatékonyabb és széles körben megjeleníthető különböző edukatív kampányok megjelenítéséig.

Külön pontot kapott az üzleti szféra felelősségének kérdése, valamint a reklám és marketing területeken megjelenítendő gyerekjogi szemlélet.²

Az igazságszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetősége és a digitális térben történt jogsértés kapcsán adandó megfelelő jogorvoslat, jogsegély szolgáltatás is hasonlóan kiemelt fókuszot kap a fent említett Határozatban. Fontos feladatként megjelölt rész, hogy a tagállamok komplex módon, számos segítő szolgáltatás elérhetőségével dolgozzanak ki egy átfogó, a gyerekek jogainak védelmén alapuló rendszert, mely választ tud adni a felmerülő problémákra, kérdésekre.

A digitális tér adta kihívásokra reflektálva kiegészítésre került az alapvető polgári jogok és szabadságok alpont is. Ilyen az

- **információhoz való hozzáférés,**
- **a véleménynyilvánítás szabadsága**

²(https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2021/04/25.sz._altalanos-kommentar_magyarul_hintalovon_forditas.pdf, 8.old.).

- **a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadsága**
- **az egyesülés és a békés gyülekezés szabadsága**
- **a magánélethez való jog**
- **születéskori anyakönyvezéshez és az identitáshoz való jog**

A gyerekek elleni erőszak semmilyen formája nem megengedett, ezzel kapcsolatban jelenítődik meg külön rész az Egyezmény részeként.³

Az online világ egyre szélesedő jelenlétével, az online tér adta lehetőségeket kihasználva, számos veszélyeztető helyzet érheti gyerekeinket. *“a gyermekek számára elérhetővé tesz olyan helyzeteket, amelyekben erőszakot tapasztalnak és/vagy befolyásolhatják őket arra, hogy kárt okozzanak saját maguknak vagy másoknak”.*

“A szexuális bűnelkövetők digitális technológiákat használhatnak a gyermekekkel való szexuális célú kapcsolatfelvételt és hogy a gyermekeket online szexuálisan zaklassák, például a gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló anyagok élő közvetítésével, előállításával és terjesztésével, valamint szexuális célú zsarolással. A digitális úton elkövetett erőszak, szexuális kizsákmányolás és bántalmazás különböző formáit a gyermek bizalmi körén belül is elkövethetik a családtagok vagy barátok, illetve serdülők esetében intim partnerek is, és a ezen elkövetési formák közé tartozhat az internetes agresszió, beleértve a megfélemlítést és jóhírnevet veszélyeztető fenyegetést, a szexualizált szöveg vagy képek – például szexuális célú felhívás és/vagy kényszer hatására készített saját előállítású tartalmak – beleegyezés nélküli létrehozását vagy megosztását, és az önkárosító viselkedés - önvagdosás, étkezési zavarok, öngyilkos gondolatok/viselkedés - népszerűsítését. A gyermek elkövetők esetében a részes államoknak lehetőség szerint megelőző, védő és helyreállító igazságszolgáltatási megközelítést kell alkalmazniuk”⁴

Mi az ami a leginkább fenyegető ebben a kérdésben? Az internet óriási eszközt jelenthet a saját személyes életünkben vagy akár globálisan a világ működésére nézve is. Határtalan információ mennyiség, könnyebb ügyintézési lehetőségek, tudás kincsesára, és a sor szinte végeláthatatlan. A feladata inkább abban rejlik, hogy megtaláljuk a középutat ebben az online térben .

³https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2021/04/25.sz._altalanos-kommentar_magyarul_hintalovon_forditas.pdf, 16. oldal)

⁴https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2021/04/25.sz._altalanos-kommentar_magyarul_hintalovon_forditas.pdf, 16. oldal)

ONLINE B I Z T O N S Á G

Biztonságban lenni, biztonságban érezni magunkat az egyik legalapvetőbb szükséglet. A biztonság tágan értelmezhető fogalom, sok esetben egyéni meghatározása is lehet. Abban azonban talán nem lehet különbség, hogy a biztonság hiánya, legyen az akár szociális, vagy pszichés, változásokat generál, és hosszú távon súlyos következményei is lehetnek.

A biztonság megteremtése nagyon fontos feladat, ha gyerekeinkről van szó. Ehhez ismerni kell azokat a veszélyeztető tényezőket, melyek ezt a biztonságérzetet fenyegethetik. Ha van információnk, meg van a lehetősége is annak, hogy megoldásokat találjunk, hogy segíteni tudjunk a biztonság fenntartására, a veszélyhelyzetek megelőzésére.

Az 1991-ben aláírt ENSZ Gyermekjogi Egyezményének egyik alappillére a gyerekek védelme, amely nem csak a szülők feladata, de ugyanúgy mindenki másé, aki gyerekekkel kerül kapcsolatba, legyen az a tágabb értelemben vett család, az intézményi rendszer (egészségügy, iskola), valamint a törvényhozás rendszere is.

Csak közös összefogással, közös kiállással tudunk együtt tenni gyerekeink biztonságáért, legyen az online térben, vagy, az offline világban.

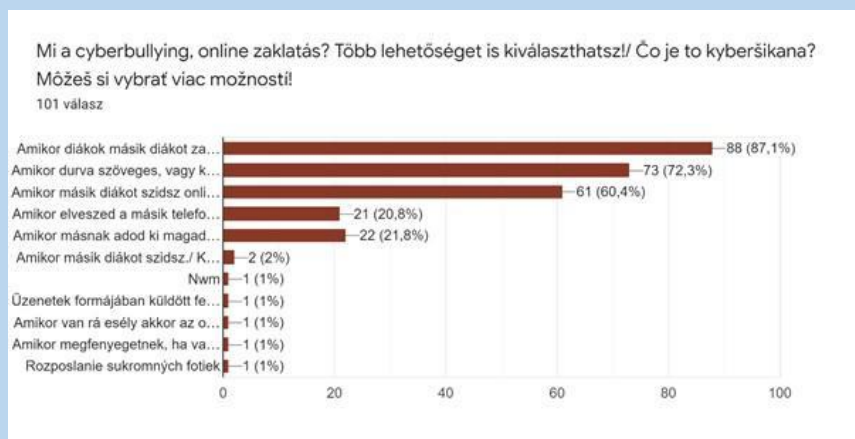

A felmérés bántalmazással kapcsolatos kiértékelése

7. Az online biztonság értelmezése a gyerekek körében

A kérdőív első, a felmérés célját vizsgáló kérdése a cyberbullying, online zaklatás kifejezés ismeretére vonatkozik. Célunk az volt, hogy meg tudjuk, vajon mennyire ismert maga a szó, illetve annak jelentése a fiatalok körében. Segítségül megadtunk válaszlehetőségeket, melyek közül módjukban állt az általuk elgondolt kifejezés megjelölése.

A cyberbullying vagy online zaklatás szó jelentése magában foglal minden olyan nemű cselekedetet, mint például: rágalmozás, ennek terjesztése, fenyegetés, zsarolás, másik nevében, hamis profillal való garázdálkodás, csúfolás, megszégyenítés, egymás személyes információival való visszaélés, terjesztés, posztolás. Mindez egyéni vagy csoportos szinten is elkövethető. Történhetnek nyilvános vagy privát formákban. A variáció számtalan lehet.

A válaszok között a legmagasabb számban, összesen 88 fő esetében (87,1%) szerepelt a kortárs bántalmazás, amikor diákok másik diákokat zaklatnak. **A fiatalok körében tehát magas számban létezik az egymás közötti cyberbullying.** Az arc nélküliség, az online tér adta kötetlen lehetőségek kedveznek ezeknek a cselekedeteknek. Bátrabban, szinte következmények nélkül bánthatják egymást, nem látva mindazt a sérülést, amit a bántalmazás okozhat.

ONLINE BÁNTALMAZÁS

Ahogy felmérésünkben is koncentráltan a **cyberbullying** jelenségre figyeltünk, így ennek kapcsán a veszély lehet a kiszolgáltatottság, a könnyű és korlátlan elérhetőség, az arctalan, vagy anonim közeg, a rendszeresen vagy akár csak alkalomadtán felbukkanó bántalmazó, az érzés, hogy nem tudod, mikor és mi történhet veled, és, hogy mindezt ki vagy kik követik el. Az online térben történő szociális kapcsolatok is másféle módon működhetnek, másféle kommunikációs sémákat használva. Számptalan felület áll rendelkezésre, vehető igénybe, szinte korhatár nélkül. A gyerekek, kamaszok életében a társas kapcsolatok a legfontosabbak és a social média felületei ebben segíti őket, lehetővé teszi, hogy barátaikkal, családtagjaikkal, vagy sokkal tágabb értelemben is, folyamatos kapcsolatban legyenek egymással, képeket, tartalmakat osszanak meg magukról. Ezek a közösségi oldalak azonban teret adnak számptalan veszélyhelyzetnek is, magának a cyberbullyingnak. A megosztott információk, kommentek utat engednek a bántalmazási formáknak is, az én határokra, a komfort zónákra extrém terhelések hárulhatnak.

A digitális világ életünk része, ezen változtatni nem lehet és nem is szükséges. Abban viszont felnőttként a miénk a felelősség, hogy észre vegyük és tegyük érte, hogy gyermekeink az online térben is biztonságban lehessenek.

Az online térben előforduló erőszak megjelenési formái között a leggyakrabban előfordul a **cyberbullying, sexting, álinformációk/álhírek, online visszaélések (hamis profilok), grooming** jelenik meg.

Mindenképpen fontos tisztában lenni azzal, hogy ahhoz, hogy egy gyereket (ez vonatkozik ugyanúgy a felnőttekre is) erőszak érjen, nem szükségszerű, hogy annak látható, fizikai nyoma is legyen. A bántalmazásnak számos tere van és számos megjelenése. Mindemellet nem vitatható az erőszak súlya, az a fájdalom, mely láthatatlan, nem hagy külső testi jeleket, nyomokat. Az interneten keresztül történő csúfolás, bántás, cikizés, megszegényítés számptalan formája előfordulhat, és úgy, ahogy akár az online térben, itt is lehetnek szemlélők, aktívabb szemtanúk, akik közbe avatkozhatnak, kommentjeikkel közbe tudnak avatkozni, vagy éppen ellenkezőleg, akik csendes személői maradnak az eseményeknek és hasonló módon, de részeseivé válnak a bántalmazásnak. Úgy is, hogy közben maguk is traumatizálódhatnak.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy éppen ezért milyen fontos a prevenció, az információ megosztás, a jó gyakorlatok, az interneten előforduló agresszió helyes kezelése, segítség kérése. A fiatalok számára kell, hogy legyenek megoldási opciók, hogy mindenkor érezzék és tudják, hogy nincsenek egyedül, van és lehet segítséget kérni.

A következő kérdés során arra kerestük a válaszokat, hogy volt-e részük online zaklatásban. A kérdés egyértelműsíti a zaklatás fogalmát, így annak ismerete, az arról való elképzelés egyéni lehet ettől függetlenül.

A zaklatás egy olyan fizikai és/vagy lelki illetve szexuális bántalmazást jelent, melynek az online térben történő megjelenése még nagyobb erővel nehezedik rá az azt elszenvedőkre. A zaklatás lehet rendszeres, de lehet egyszer előforduló bántalmazási forma is. Az online felületen az áldozatokra nézve is még nehezebb terhet ró, hiszen szinte lezárhatatlan a helyzet, a bántalmazó fél bármikor, újra felbukkanhat. Számtalan formája lehetséges a zaklatásnak, legyen szó verbális (csúfolás, megalázás, kirekesztés, megfélemlítés,..) vagy akár szexuális tartalmú agresszióról.

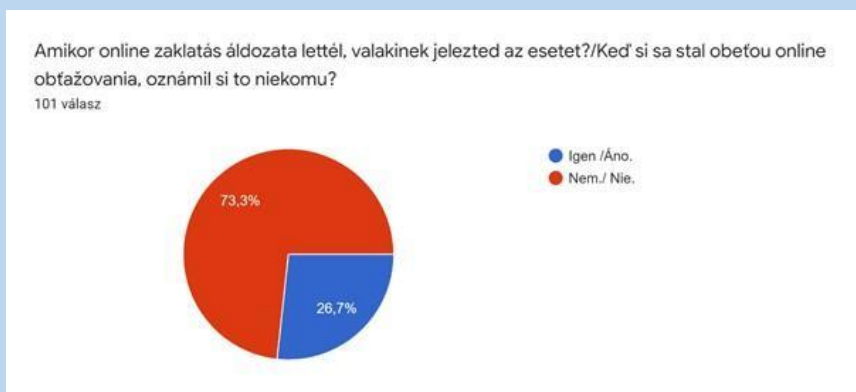

A válaszok nagyobb részben, 54,5%-ban nem-re vonatkoztak, vagyis, hogy nem érte őket online zaklatás. Ugyanakkor 25,7%-ban arról nyilatkoztak, hogy igen, érte őket online zaklatás. 19,8% pedig nem tudta beazonosítani, kevésbé volt biztos benne, hogy az, ami történt vele, az vajon az említett bántalmazás volt-e.

Ha csak egy gyermekkel történik is ilyen élmény, az sem megengedhető, sőt szomorú tény. Az igennel felelők száma azonban meglehetősen magasnak tekinthető, így mindenképpen széles körben előforduló jelenségről beszélhetünk. Az is látható a válaszok arányaiból, hogy van feladat az online zaklatás minél hatékonyabb, minél konkrétabb felismerhetőségére vonatkozóan. Annál is inkább, hogy ha előfordul velük egy ilyen helyzet, akkor tudjanak róla, legyen információjuk, így könnyebb lehet abból a helyzetből való kikerülés, a megoldás felé vezető lehetőségek igénybevétele.

8. Ha igen, érte őket már online zaklatás, úgy azt jelezték-e bárkinek?

Nagyon fontos pontja egy bántalmazási folyamatnak, hogy van-e olyan periódusa, amikor az áldozat azt érzi, hogy valakinek meg kell osztania a vele történeteket. Az alábbi kérdésben erre kerestük a válaszokat.

A válaszadók nagy többsége, összesen 73,3%-a nemmel válaszolt erre a kérdésre, tehát bántalmazás esetén nem jelezték azt senkinek sem. Ez mindenképpen magas számot takar, sokkal több gyereket, fiatalot, aki egyedül volt az adott terhelt szituációban.

Azok száma, akik igen, jelezték a velük történeteket, összesen a válaszadók közül 26,7%-ot tesznek ki.

9. Az alábbi kérdésben arra kerestük a válaszokat, hogy amennyiben bántalmazásukról jelzést tettek, úgy kihez fordultak?

A válaszok nagyobb részét idézzük:

*-nem jelentettem, senkinek,
barátnőimnek, Szüleimnek,
Nikomú,
anyukámnak,
nem mondtam el senkinek,
Nič také sa mi ešte nestelo, Tajné□,
Barátaimnak,
Nem volt még ilyen,
Osztályfőnöknek, Legközelebbi barátoknak.
Učiteľom,*

*Senkinek, mert még nem történt meg. nem szóltam,
Nem zaklattak még online. De biztos elmondtam volna a szüleimnek, közeli
barátaimnak és a testvéreimnek. anyának mondanám el,
azt írtam hogy nem jelentettem nem voltam benne biztos*

*Meg nem történt meg , de biztosan megmondanam a szüleimnek , vagy a tanárnak
nem tudtam kinek szóljak rodicom*

*Olyan zaklatás még nem részesültem interneten amikor egy osztálytársam vagy egy
velem egykorú, általam ismert személy zaklatott, ezért senkinek. Olyan volt, hogy egy
idegen pedofil zaklatott, azt elmondtam a szüleimnek.
Velem nem történt ilyen.*

*Nem mertem elmondani. Akkor nem jelentettem senkinek. Évekkel később mondtam csak el,
anyukámnak.*

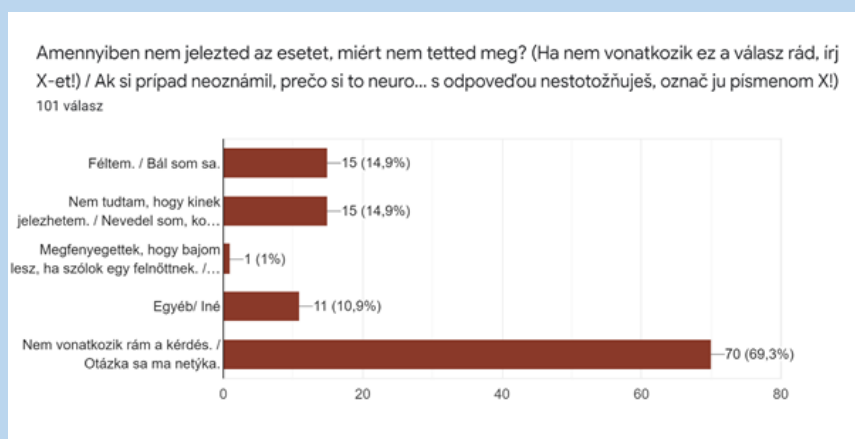
*Tanárnak Osztályfőnökömnek, anyukámnak
testvéreim, barátaim, Nemám skúsenost' s online šikanou.
Učiteľovi Rodičom*

Nikto ma online neobťažival

A válaszadások kapcsán látható, hogy alapvetően a szülők szerepelnek azon személyek közül, akik felé bizalommal tudnak fordulni, illetve több válaszadó nevezte meg az édesanyját, akivel megosztaná a történeteket. Majd nagyobb számban a kortárs kapcsolatok szerepeltek, a barátok, barátnők. Többen írták, hogy osztályfőnöküknek, vagy tanárnak is megosztanák ha bántalmazás érné őket. Ez mindenképpen fontos visszajelzés lehet a pedagógusok felé, hiszen a gyerekeknek az iskolai közeg meghatározó, így a tanár személye is. Mindenképpen pozitív értékű, ha ez a bizalmi légkör megjelenik egy iskolában.

10. Nagyon fontos kérdést mutat a következő pont is. Ha áldozatául estek már online bántalmazásnak és arról senkinek nem szóltak, nem jelezték, vajon miért nem? Mi az, ha megfogalmazható számukra az indok, ami miatt erről nem szóltak senkinek? Bármilyen negatív online térben történt esemény (zaklatás, piszkálás, csúfolás, gyakori bántalmazás) kihatással van a gyermek egészséges lelki állapotára, fejlődésére. Egy ilyen helyzetnek a ki nem mondása számtalan pszichés vagy akár pszicho szomatikus problémák gyökerei lehetnek.

A kérdés azt kutatja, hogy mi lehet az oka, ha magukra maradnak ezzel a teherrel. Nagyon fontos ennek a témának a megjelenítése, hiszen a segítség kérése sok esetben nem könnyű, de éppen ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy tudjunk jól segíteni, hogy elérhetőek legyünk gyerekeink, fiataljaink számára, ha úgy érzik, hogy segítségre van szükségük.

Legnagyobb százalékban, 63,9%-ban (70fő) a kérést nem tartották magukra vonatkozóknak. Ugyanakkor ugyanannyi esetben (15-15 fő) tüntették fel, hogy féltek, vagy nem tudta, hogy kinek jelezhetne volna. 1 fiatal esetében érkezett olyan válasz, hogy megfenyegették, baja lesz, ha elmondja egy felnőttnek. Ha összevetjük az arányokat, akkor a beérkezett 101 kérdőívből ez az 1 szám, gyerek, fiatal esetében is sajnálatos tény, hogy ez előfordulhatott vele, valamint a az a másik 30 tanuló esetében is, akik féltek, vagy éppen nem tudták, hogy kihez fordulhatnak segítségért.

11. Az online bántalmazás kapcsán minél több kérdést igyekeztünk feltenni, hogy komplexebb képet kaphassunk a gyerekek, fiatalok tudásáról e témában.

Az alábbi pontban arra voltunk kíváncsiak, hogy mit gondolnak, mennyire gyakori jelenség az online zaklatás.

A válaszadók nagyobb arányban **(45,5%)** jelölték meg, hogy **gyakori jelenségnek tartják és szintén magasabb arányban, (32,7%)** gondolják azt, hogy **ez a probléma nagyon gyakori az online térben.** Ez mindenképpen egy fontos számot nyújt arról, hogy a gyerekek, fiatalok az online zaklatásról tudnak, van róla elgondolásuk, és arról is, hogy a veszély nem csak hogy jelen van, de többségük szerint gyakorta előforduló jelenséggént értelmeződik.

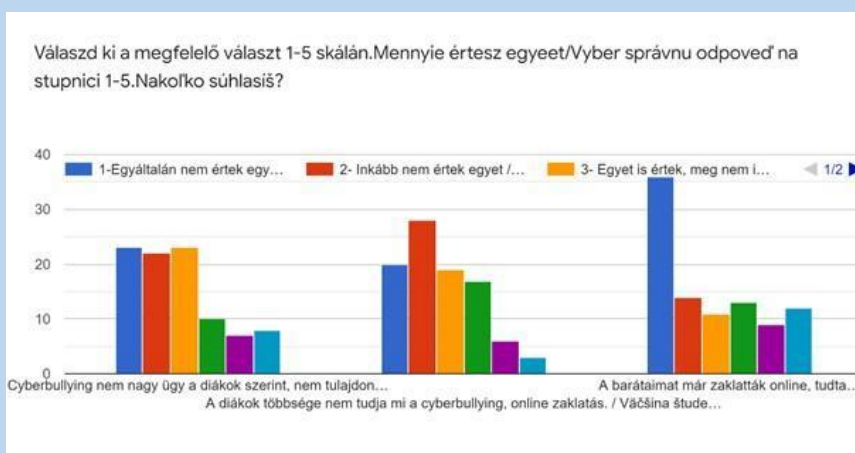
A további válaszlehetőségek megoszlása az alábbiak szerint alakult: 19,8%-ban vélik úgy, hogy néha fordul elő, a maradék választási opciók egyenlő arányban jelentek meg, a nem gyakori illetve a sosem történik ilyen válaszlehetőségek megjelölésével.

12. A következő kérdésben az előző ponthoz folytatásaként azt szeretnénk volna látni, hogy a gyerekek, fiatalok mennyire értenek egyet az általunk megfogalmazott állításokkal, ehhez öt válaszadási lehetőséget jelöltünk meg számukra.

Az alábbi állításra kerestük a válaszokat:

- **A cyberbullying nem nagy ügy a diákok szerint, nem tulajdonítanak nagy jelentőséget neki.**
- **A diákok többsége nem tudja mi az a cyberbullying, online zaklatás.**
- **A barátaimat már zaklatták online, tudtam róla, de nem tettem inkább semmit.**

A diagrammon jól látható, hogy az első állításunkra körülbelül egyenlő arányban érkeztek válaszok. 23 esetben arra, hogy egyáltalán nem ért egyet a kijelentéssel, 22 fő inkább nem ért egyet vele, míg 23 esetben a válaszadásban nem tudtak egyértelműen dönteni, így ők egyet is értenek meg nem is azzal, hogy a cyberbullying nem nagy ügy.

Azok, akik inkább egyetértenek ezzel, 10 főt jelent, azok száma, akik határozottabban, teljesen egyetértenek 7 főt jelent, és akik nem tudtak rá válaszolni, azok 8 diákot jelentettek.

Ez jelentheti azt is, hogy nem tudtak a barátaikkal történekről, vagy azt is, hogy akár éppen az ellenkezője fordult elő, tehát a barátjuk segítségére siettek.

A válaszadások között 36 fő inkább nem értett egyet ezzel az állítással, 13 fő inkább egyetértett, 11 fő igen is meg nem is, 9 fő teljesen egyetértett, 12 fő pedig nem tudott rá választ adni.

A második állításra, a válaszadók nagyobb arányban választották azt, hogy inkább nem értenek egyet (28 fő), tehát úgy gondolják, hogy a diákok többségének van információja arról, hogy mi az a cyberbullying, online zaklatás. 20 fő ezzel egyáltalán nem ért egyet, míg 19-en azon a véleményen vannak, hogy fele arányban egyetértenek ezzel az állítással, fele arányban viszont nem. Inkább egyetért 17 diák. Teljesen mértékben egyetértenek a kijelentéssel mindösszesen 6 diák, 3 válaszadó pedig nem tudott rá felelni, választani.

A harmadik állításunk kapcsán kiugróan magas azok száma, akik egyáltalán nem értenek egyet azzal, hogy a barátaik között történt volna zaklatás és ők tudtak róla, de nem tettek semmit.

GYEREKHANGOK

A gyerekek véleményén keresztül bepillantást kaphatunk abba a világba, ahogy ők gondolkoznak, éreznek vagy látják a körülöttük lévő dolgokat, vagy éppen saját magukat.

Meghallani és meghallgatni éppen ezért nagyon fontos őket. Ahogy azt a Gyermekjogi Egyezmény másik fontos alappillére, a részvételhez való jog is említi.

Mindez azt is jelenti, hogy a gyerekek véleményt formálhatnak az őket érintő ügyekben, kifejezhetik gondolataikat, javaslataikat és érzéseiket mindezekkel kapcsolatban. Így fontos, hogy figyeljünk rájuk, hogy támogassuk őket abban, hogy mindaz, ami őket foglalkoztatja, érdekl, lehetőségük legyen ezt elmondani is.

Hallgassuk meg őket!

(kép: <https://yelon.hu/category/lelek-lelki-dolgok-lelkizes/page/8/>)

13. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek, fiatalok érezhessék, hogy véleményük, gondolataik nagyon fontosak, hogy meghallgatják őket különböző kérdésekben, főként az őket érintőekben is. Az ő bevonásukkal mi felnőttek sokkal hitelesebb képet kaphatunk arról, hogy miként is vannak ezekkel a kérdésekkel, nehézségekkel a világhálón és persze a mindennapi életben. Véleményük, gondolataik megosztásával tudunk mélyebb és komplexebb rálátást kapni és így hatékony segítséget nyújtani.

Így a következő pontban arra voltunk kíváncsiak, hogy ha törvényt írhatnának vagy változtathatnának a cyberbullying témakörében, mi lenne az. A válaszok terén nyolc opciót kínáltunk, az alábbi ábra jól mutatja a javaslatokat és egyben az igényeket.

Jól látszik, hogy a gyerekek, fiatalok többségének volt aktív véleménye a kérdésre. Legmagasabb arányban 62 diák szavazott arra, hogy szerintük **az iskolában lenne leginkább a helye annak, hogy a cyberbullyingról beszélgessenek, és az az iskolai oktatás részét is képezze.**

56 diák úgy véli, hogy **ifjúsági segélyvonalak kellenének**, melyek segíthetnek az áldozatoknak.

55 diák hasonlóan az **iskolák szerepét hangsúlyozza, az iskoláktól érkező segítségében látná a megoldást.** Az igény tehát érezhető a gyerekek felől, hogy ott, ahol a napjaik nagyobb részét töltik, a tanrendben előírtak mellett legyen tere a témában való elmélyülésről, az információk átadásán túl, akár a konkrét segítségig is.

Nagyon fontos látni azt is, hogy sokan, 51 fiattól érkezett az az igény, hogy **a szülőket is be kell vonni a cyberbullying kapcsán, az iskolák számukra is szervezhetnének oktatást.**

Magas arányban (46 fő) jelent meg azon válaszadók száma, akik úgy vélik, hogy a zaklatás problémáját hatósági eszközökkel, a hatóság, konkrétan a rendőrség keretein belül kellene megoldani.41 tanuló válaszolt úgy, hogy **törvénybe iktatná, ha a cyberbullying illegális lenne.**

Ennek kapcsán további kérdések merülhetnek fel.

20 válaszadó hisz abban, hogy szükséges az információcsere, a tudás bővítése, így ők **konferenciák, előadások elérhetőségében, szerepében látják a problémamegoldás lehetőségét.**

A gyerekek felnőttek kapcsolatát, a gyerekek igényét tükrözhetette a következő kérdés, melyben arra kerestük a válaszokat, hogy mennyire érzik fontosnak azt, hogy a felnőttek is tudjanak a cyberbullying létezéséről?

Nagyon örültünk, hogy sok válasz érkezett erre a kérdésre, melyben igazán kifejtették maguk is, hogy a zaklatás kapcsán mennyire és hol érzik a jelenlétét a felnőttek szerepének.

Mit szeretnél, hogy a felnőttek tudjanak a cyberbullyingról? A válaszok többségében igen, fontosnak tartják a gyerekek, fiatalok, hogy a felnőttek tudjanak, legyen rálátásuk az online zaklatás előfordulásáról, tényéről.

A válaszok közül az alábbiakban idézünk:

Igen minden esetben,

Tudjanak arról, hogy ilyen is létezik.

Tudhatnának arról is, hogy a gyerek nem minden esetben mer szólni róla, szóval ha a gyerek furcsábban kezd el viselkedni, akkor üljenek le vele inkább beszélgetni, és rákérdezni, hogy minden rendben van-e.

Pontos információkat, de ne eltúlzásokat inkább csak mondjuk beszámolókat hallgassanak, és ne minden féle megbízhatatlan helyen olvassanak róla hazugságokat.

Azt, hogy tudják mit jelent, és hogy hogyan kell ellene cselekedni. Ha megtörténik, és hogy tudjanak segíteni, ne kelljen szégyellni magamat miatta

Hogy a gyerekek komolyan veszik a szavakat es nem eleg azt mondani, hogy ne figyeljunk hogy rossz

Szerintem, jobb ha egy szülő tud róla, mert nem egyszer fordult elő, hogy korosztályombeliek, vagy idősebbek/fiatalabbak, az internetes zaklatás miatt, vetettek véget, saját életüknek.

Mindig jól jön ha beavatjuk a szülőket is hogy milyen gyakori és milyen

nehéz elviselni hogy mennyire veszélyes is lehet

Nézzenek fel a gyermekük vagy esetleg a saját internetes platformjaikra.

Szerintem annyit kellene tudniuk a témáról, hogy tudjanak segíteni a gyerekeiknek.

*Szerintem jó lenne az ha a felnőttek tudnának a dolgról, mert az esetlegesen érintett
gyermeken tudnának segíteni.*

*Szerintem sok felnőtt nem foglalkozik ezzel, mivel eléggé friss jelenségről van szó, ők nem
ebben a "virtuális" világban nőttek fel, ezáltal kevesebbet tudnak róla. Szerintem az
alapoktól kellene kezdeni a tájékoztatást.*

A környezetemben tudják, amit tudniuk kell róla

Hogy konok dolog

Szerintem az lenne a legjobb, hogy ha a szülők tudnának a cyberbullynigról.

Hogy igenis árt egy gyermek lelkének

Hogy komolyan kell venni.

*Mali by vediet do že sa ich dieťa vdaka tomu trapí ale nevie s tym nič spraviť lebo sa to boji
komukolvek povedat*

Előfordult olyan válasz is, hogy **nem tudják ennek szükségességét, vagy, hogy ez fontos lenne számukra.**

hogy fájdalmas

Hogy nehéz segítséget kérni

Rossz ezen átesni.

*azt hogy ijesztő és összezavaró érzés amikor megtörténik veled, és nagyon nehéz elmondani
másoknak ami történt*

Hogy ez valós és veszélyes dolog.

Komoly dolog, nem csak pár üzenet

Hogy fáj

hogy milyen veszélyes legyen rá

magyar szó

hogy mi folyik a viberen meg a csopikban

Találunk olyan választ is, mely **a felelősség kérdését is magában rejti:**

*Azt, hogy nem jó ötlet nagyon fiatalon az internetre engedni
gyermekeiket.*

Hogy nem csak a fiatalok vannak ennek kitéve, hanem az egész társadalom, aki csak jelen

van az online térben, legyen az kisiskolás avagy nyugdíjas. Fontos lenne megismertetni a "felnőttekkel", de inkább az egész világgal, hogy több típusa létezik és mind nagyon veszélyes is lehet. Nagyobb hangsúlyt kéne fektetni arra is, hogy a "felnőttek" megértsék, hogy a cyberbullyingtól kialakult depresszió, szorongás, önbizalomhiány, étkezési zavarok, elszigetelődés, öngyilkossági gondolatok igenis ugyanolyan veszélyesek és nem szégyen segítséget kérni, illetve ha tudunk ilyen esetről akkor az eddigi tapasztalataim alapján általában az a legjobb segítség ha megmutatjuk az áldozatnak hogy vannak akik mellette állnak, támogatják és hogy törődnek vele Csak mert a gyerek nem mondja, hogy baj van az nem azt jelenti, hogy minden rendben van. Főleg a kisebbeket kell figyelni, mert ők sokszor nem értik mi történik körülöttük.

hogy sokszor észre sem veszik Igazából mindent vigyázni kéne jobban a gyerekekre Hogy ők se csinálják Hogy interneten írogatnak zaklató tartalmú dolgokat, közösségi médián megszegyenítik (pl képek kipoztolásáv). És ez épp ugyan olyan nagy figyelmet érdemel mint a sima bullying, sőt, még rosszabb is lehet, mert a gyerekek sokszor olyan dolgokat mondanak online, amit élőben nem mernének. Egyrészt, mert az online teret nem tudja felügyelni semmilyen tanár és senki más.

Milyen formái vannak

hogyan lehet megelőzni, mit kell tenni ellene

Mindent. Hogy ne ítéljék el azt, aki nem szólt, mert fogalmuk sincs milyen helyzetben volt akkor az illető. Hogy ha nem szólnak róla az nem föltétlenül azt jelenti, hogy nem bíznak meg bennük eléggé, csak nem tudják hogyan is kezdjenek hozzá, hogy elmondják.

Hogy mit jelent és hogy kiket-hogyan érint.

Hogy milyen formái vannak és hogyan tudnak segíteni a gyerekeknek. attól, hogy online történik még ugyanúgy káros Hogy komoly dolog és lehet hogy az ő gyereküket is érinti valamilyen szinten csak nem tudnak róla.

Azt hogy létezik és nem csak egy kitalált fogalom.

Že to nie je len malý problém a mal by sa vážne riešit'.

Že sa to nepatrí

Hogy ok is aldozatul eshetnek a cyberbullyingnak.

Hogy gyermekeik bármilyen korban, módon zaklatva lehetnek az interneten.

Hogyan kell eljárni ha ilyen történik a közelükben lévő gyerekekkel és hogyan reagáljanaj erre/ne a gyereket hibáztassák, hogy biztos a ő hibája stb.../

Higgadtabban kéne rá reagálniuk, mert a legtöbb szülő nem is tudja mi is ez pontosan.

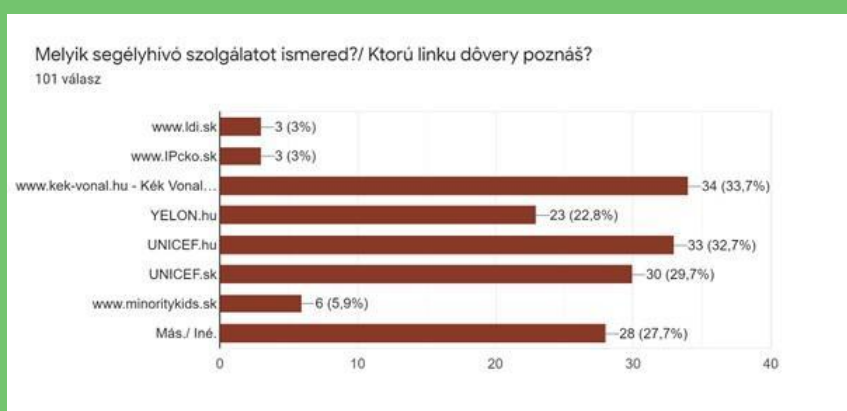
Utána kéne járni a dolgoknak és a gyerekekkel is beszélni kéne róla (nem biztos, hogy egyoldalú a zaklatás).

Ha kiskorú Gyakrabban figyelni kell a gyerekekre hogy épp mit csinál az interneten vagy hogy kivel beszél és ha használja facebookot vagy egyéb közösségi hálót használ

A fenti válaszok jól tükrözik a gyerekek, fiatalok igényét a felnőttekkel kapcsolatban. **Úgy érzik, hogy az online térben jelentkező veszélyekről fontos tudniuk a felnőtteknek, mert annak tudatában adhatnak csak biztonságos hálót gyermekik köré.**

14. A következő kérdésben arra szerettünk volna választ kapni, hogy milyen mértékű a tanulók információja, tudása az elérhető segítő szolgáltatásokkal, főként a segélyhívó lehetőségekkel kapcsolatban.

Segítségül megjelöltünk hét ilyen szervezetet és szolgáltatást.

A legmagasabb számban a Kék Vonal Hungary volt ismert a fiatalok körében, számszerűsítve ez 34 fő.

Ezt követte a UNICEF Hungary, 33 válaszadóval, majd a UNICEF Slovakia 30 szavazattal. Más szervezetek, intézmények válaszlehetőséget 28 tanuló jelölte meg.

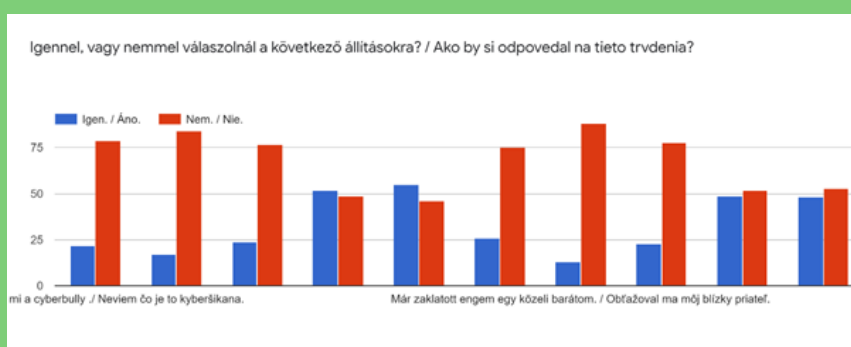
A Hintalovon Alapítvány YELON programja 23 tanuló körében volt ismert.

A Minoritykids 6 szavazatot kapott, míg egyenlő arányban, 3-3 fő jelölte meg a www.Ldi.sk valamint a www.IPcko.sk szolgáltatásokat.

A gyerekek, fiatalok számára nagyon hasznos lenne, ha a különböző segítő szolgáltatásokról hallanának, ha minél többen tudnák, hogy van elérhető segítség a környezetükben.

Mindemellett azt is fontos kihangsúlyoznunk, hogy egy gyermek számára elsődleges hely a család, a szülők jelenléte, támogatása. Így a gyerekjogok védelme terén a szülőket is támogatni kell, és számukra is elérhetővé kell tenni az online világ jelentette kihívásokra adható megoldásokat, információkat, hogy (még inkább) elég jó szülők tudjanak lenni.

15. A következő kérdőíves pontnál igen-nem választható felelet opciók álltak rendelkezésre tíz kérdésünk kapcsán. A kérdések konkrétak, sok esetben akár egyesek számára nehezek, megterhelőek is lehetnek. Ugyanakkor az online zaklatás témáját kutatva elkerülhetetlenek ezeknek a helyzeteknek a minél mélyebb és szélesebb vizsgálata, hiszen akkor kaphatunk hiteles képet a valós állapotokról.

A feltett kérdésekre az alábbi válaszok születtek:

- **Nem tudom mi a cyberbullying** esetében egyértelműen látszik, hogy többségében (79 fő) tisztában vannak a szó jelentésével, tudják, hogy mi a cyberbullying. 22 fő úgy gondolja, hogy nem tudja, mit jelent a fenti kifejezés.
- A cyberbullying nem nagy ügy

A kifejezés ismeretén túl fontos azt is látni, hogy a tanulók többsége, összesen 84 fő egyértelműen nem ért egyet a kijelentéssel, jóval kevesebb számban, mindösszesen 17 tanuló ért egyet azzal, hogy a cyberbullying nem nagy ügy, nem igényel különösebb figyelmet.

Zaklattak online az utóbbi évben

Sajnos magas számokat mutat ez az állítás, hiszen 77 gyerek, fiatal jelölte meg, hogy igen, az utóbbi évben érte őket online zaklatás. 24 főt pedig nem érintett ez a probléma.

A barátaimat már zaklatták online

Ennél az állításunknál, ha csekély számban is, de a többség, 52 fő esetében nem történt ilyen eset, 49 tanuló viszont azt tüntette fel, hogy barátaik körében már előfordult online zaklatás. Bár a számok minimális eltérést mutatnak, azonban így is majdnem a fele arányt jelöli a felmérésben részt vevő fiatalok esetében.

Vannak online zaklatások a suliban

Hasonló módon, ahogy azt az előző kérdésnél is láthattuk, nem sok differencia mutatkozik ennél az állításunknál kapott válaszokban sem. Sajnos magas számú az iskolában tapasztalt online zaklatások száma, 55 esetben nyilatkoztak így a tanulók, és mindössze csak 46 fő az, akinek nem volt ilyen tapasztalata.

Már mondtam/írtam bántó dolgokat másnak, amit nem gondoltam online zaklatásnak.

A válaszadók közül 75 fő esetében még nem fordult elő ilyen eset, 26 tanuló szerint viszont igen. Az online térben való kommunikációs folyamat sok esetben eltér az offline térben történő helyzetektől. Más a nyelvezet, sok esetben nem kell külön szavakat leírni, hanem elegendő egy emoji jelet továbbítani, melyek az érzésekről is egy általánosított, egységesen használt nyelvezetet alkotnak. A leírt szó, vagy elküldött képek azonban megmaradnak, nyomot hagynak maguk után, és a világhálón elérhetetlenül terjedhetnek tovább. A zaklatásnak lehetnek ismérvei, legyen az online vagy offline térben. Annak felismerése, hogy valaki zaklatásnak van kitéve, felismerhető, érzékelhető. Másik oldalról nézve az online térben az elkövető lehet akár anonim, nem látja, nem érzékeli a másik reakciót, így az erőszakos viselkedés büntudattal sem kell, hogy járjon, tehát, nincs fékező erő, nincs szankció.

Minden olyan helyzet értelmezhető online zaklatásnak, melyben az egyik fél nem érzi komfortosan magát, negatív érzései keletkeznek az adott kontextusban. Legyen az akár egyszeri eset, vagy rendszeresen elkövetett erőszakos fellépés. Ezért is hasznos, ha nagyobb figyelmet szentelünk a gyerekekkel, fiatalokkal végzett munkában az erőszakmentes kommunikáció alapjaira, vagy mi magunk, felnőttek járunk el jó példával az egymás közötti kommunikációs eszközök terén.

Már zaklatott engem egy közeli barátom.

E kérdés kapcsán 88 diák válaszolt akként, hogy nem történt olyan helyzet, amelyben egy közeli barátjától szenvedett volna el zaklatást. 13 fő esetében azonban történt már meg ilyen eset. A gyerekek, fiatalok életében a kortársak szerepe jelentős, a velük való kapcsolat pedig a leggyakoribb. Ha közeli barát bántalmaz egy gyereket az még inkább súlyos sebeket okozhat, még inkább fontos ilyen helyzetben, hogy legyen egy segítő támasz, legyen az akár családtag, pedagógus, vagy segítő profilú szolgáltatás.

Már megesett velem, hogy valaki ellopta a jelszavamat és feltörte az online fiókomat

Az imént említett bizalom jelenik meg ennél a kérdésnél is. A fiatalok sok esetben osszák meg legbelső titkait egymással, beleértve a személyes jellegű információktól egészen az online térben használt jelszavakig. Probléma akkor keletkezik, amikor ez a bizalom gyengül, vagy akár meg is szűnik, és egyfajta negatív fegyverként jelenhet meg az elkövető eszköztárában. A válaszadók közül 78 tanuló esetében nem történt ilyen helyzet, azonban 23 fiatal esetében igen. Ha a számok mögé nézünk, akkor egy gyermek válasza esetén sem lenne elfogadható, hogy ilyen megtörténjen. 23 gyerek életében azonban megjelent ez a probléma.

Küldtem valakinek valami vicceset, ami számára bántó volt

Ennél a kérdésnél érdemes végig gondolni, hogy reálisan nézve hasonló helyzetek történhetnek, hiszen különbözőek vagyunk, ami valakinek vicces nem jelentheti azt, hogy azt a másik is annak találja. A kérdés súlypontja inkább abban van, hogy mielőtt elküldenék ilyen tartalmakat, gondolunk e másokra. Amennyiben pedig továbbítva lett ilyen üzenet és a másikat ez megbántotta, mit teszünk ezzel a helyzettel. Mindkét helyzetből lehet tanulni és a jövőre nézve adott szituációban tudatosabban benne lenni. A válaszadók esetében ennél a kérdésnél 52 tanuló választotta, hogy nem küldött másnak olyan vicces tartalmú üzenetet, amellyel a másik felet megbántotta volna. Ugyanakkor majdnem fele arányban, a válaszadók közül 49 fő esetében igen, előfordult ilyen eset.

Mások mondtak/írtak rólam bántó dolgokat online, de én azt nem cyberbullyingnak éltem meg.

Abban, hogy ki hogyan él meg egy helyzetet, legyen az akár online zaklatás, általában egyéni. Mindez számos tényezőtől függ, legyen az akár társadalmi, kulturális meghatározottság, családi minták, vagy éppen egyéni megküzdési stratégiák. Ugyanakkor a cyberbullying jelenségnek széles tárháza van, az online tér nem körülhatárolható, sok esetben a bántalmazás váratlanul, előjelek nélkül történik meg.

Ilyen helyzetekben, melyre a kérdőív kérdése is ráirányul, érdemes arra is figyelmet szánni, hogy a gyerekekkel, fiatalokkal őszinte, nyílt beszélgetések történjenek a társakkal való kommunikációról, egymás vagy mások bántalmazásának következményeiről, az érzésekről, melyek megjelennek ezekben a helyzetekben. A másik érzéseinek megértésével közelebb lehet kerülni az egyéni felelősségvállaláshoz, mely cél kell, hogy legyen abban a tekintetben, hogy minél kevesebb gyereket érjen erőszak.

Ennél a pontnál is szinte hasonló arányú volt a válaszadók reagálása, vagyis 53 tanuló esetében nem valósult meg ilyen szituáció, azonban 48 gyerek válasza vonatkozott arra, hogy átélt már ilyen helyzetet.

Visszajelzések

Végül záró kérdésünket a felméréssel kapcsolatban tettük fel a gyerekeknek, mennyire értékelték, hogy tetszett számukra.

A kérdőív kitöltése a válaszadók **többsége szerint hasznos volt, tetszett nekik, fontosnak értékelték a téma megjelölést.** Alábbiakban idézünk válaszaikból:

Oké volt

jó volt

Tetszett Hasznos

jól megfogalmazott Fontos volt.

7/10

Átgondolandó téma minden kor számára.

Hasznos volt, ez egy fontos téma

Klassz volt, többet megtudtam hogy mi az a cyberbully.

Több ilyen kellene!

Tetszett, szerintem, az ilyen felmérések, hasznosak.

Igen

Szerintem jó volt Remek és hasznos volt.

Tetszett mivel ez egy fontos téma.

Fontosnak tartom Nagyon jó volt

Érdekes és hasznos volt!

Tetszett, lényegre törő. Fontos téma.

Vel'mi sa mi páčil.

Pohode

Nagyon tetszett. Fontosnak tartom, hogy legyen erről beszélve Mivel ez egy fontos és gyakori téma, örülök hogy kitölthettem és mégha csak egy kicsit is, de segíteni tudtam.

Hasznos volt

Olyan is volt, aki szerint túl hosszú volt, de más szerint lehetett volna akár terjedelmesebb is.

Az előző kérdéssorban nem teljesen volt értelmezhető hogy mi a nem és mi az igen pontosan.

Egyébként teljesen rendben volt.

Szerintem lehetett volna terjedelmesebb, illetve pontosabb, de az ötlet nagyon szuper

Ugyanakkor olyan válaszokat is kaptunk, melyekben **egyértelműen a nem tetszésüket nyilvánították ki vagy kérdőív megértésével adódtak nehézségeik.**

nem érttem a kérdések nagy részét és hibás a szöveg mindenhol Úgy ahogy, nagyon szar volt, béna volt

Egyes kérdéseknél nem volt megfelelő válaszadási lehetőség sajnos nem érttem a kérdések nagy részét

nem érttem mindent

Jo volt, de azok akik ezeket csinalnak nem fognak belole tanulni nem lehet érteni mindenhol a kérdéseket, nem értem a kérdőív célját

sok az értelmetlen kérdés benne hát, nem midnent érttem

voltak furcsa kérdések - amiket nehezen érttem

DIGITÁLIS BIZTONSÁG KUTATÁSOK- JÓGYAKORLATOK

A digitális tér előretörésével olyan új kihívások jelentkeztek, melyekkel igyekszünk folyamatosan lépést tartani. Számunkra, de tágabb kontextusban is a jelen korunk egyik nagy feladata kell, hogy legyen a gyerekeink digitális védelme is.

Hintalovon Gyermekjogi Alapítványként kiemelt célunk, hogy a gyerek jogait szem előtt tartva, olyan egyensúlyt teremtsünk, amelyben egymás mellett létezhetnek a különböző generációk digitális szükségletei, igényei, elvárásai. Mindemellett fontos számunkra a minél mélyebb megismerés, a gyerekek véleményének meghallgatása, tiszteletben tartása. Mindazon által minden, gyerekekkel foglalkozó szülőnek, jelzőrendszeri tagnak és a törvényhozás színterén lévőknek is szeretnénk segítséget felajánlani, nyújtani az általunk végzett kutatásokon, gyermekjogi szemléleten alapuló álláspontok, állásfoglalások átadásával.

Mert hiszünk abban, hogy a "tájékoztatás véd, a tabusítás védtelenné tesz". Ha minél többet tudunk arról a világról, legyen az digitális világ is, melyben élünk, melynek részesei vagyunk, annál nagyobb a lehetőségünk a választásra, a döntésekre, valamint arra, hogy felnőttként gyerekeinket felelősségteljesen tudjuk támogatni, tanítani, védelmezni.

Alapítványunk megszületése óta azon dolgozunk, hogy minél jobban értsük meg a gyerekek helyzetét, és minél hatékonyabban tudjunk reagálni az ő alapvető jogaik védelmében.

Ennek érdekében igyekeztünk minél több, a gyerekek bevonásával is megvalósítható kutatást kezdeményezni, elindítani. Hiszünk az összefogás erejében is, ezért számos esetben, közösen, más szervezetekkel együtt gondolkozva indultunk el a gyerekvédelem működésének, a gyerekek helyzetének felmérésében.

Az alábbiakban szeretnénk bemutatni két kutatási projektünket, a "Te hogy látod?", illetve az "InternetMost!" felmérésünket.

Emellett a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány Yelon szexedukációs programját is röviden ismertetnénk, valamint a szülők számára kidolgozott "Digitális szülőség" képzésünket is megemlítenénk.

" TE HOGY LÁTOD?"

2018. november 20-án, a gyerekjogi világnapon indult el az ENSZ Gyerekjogi Bizottságának gyerekjogok érvényesülésével kapcsolatos ellenőrzése kapcsán a “Te hogy látod?” kampány, azzal a céllal, hogy hiteles képet kaphassunk arról, milyen is ma Magyarországon gyereknek lenni, miként látják ezt a kérdést maguk a gyerekek.

A Bizottság öt évente vizsgálja a Gyermekjogi Egyezményt aláíró tagországok gyermekjogi helyzetét. Ennek részeként az adott országok kormányaitól és civil szervezeteitől várja beszámoló elkészítését. ehhez csatlakozott e kampány, melyben elsőként maguk a gyerekek is benyújthatták jelentésüket, saját helyzetükről, gondolataikról, érzéseikről. Ebben volt élvonalos a Hintalovon Gyerekjogi Alapítvány, akinek koordinálása mellett közel 5300 gyermek mondta el véleményét, és szolgált alapul az első Gyerekjogi Jelentésnek, mely az ENSZ számára benyújtásra került.

Ezidáig nem történt még hasonló volumenű, a gyerekek valós részvételével együtt megvalósított felmérés és az abból készült eredmények bemutatása az ENSZ számára, így a “Te hogy látod?” kampány mérföldkőnek számít a hazai gyermekvédelem területén.

A Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány, több, közel 20 civil szervezet koordinálása mellett 2018-ban indította el a hazai jelentés munkafolyamatát és a kutatáshoz tartozó kampányt.

A Gyermekjogi Civil Koalícióval mely több civil, gyermekvédő szervezeteket is magában foglal, szoros munkakapcsolat alakult ki, mely eredményeképpen összeállt a jelentés módszertana, menete.

(A teljes jelentés megtalálható az alábbi elérhetőségen: https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2020/06/tehogylatod_jelentes_magyar_0.pdf)

2018 őzétől 2019. márciusáig zajló felmérés, a gyerekjogi követeink, diákönkéntesek bevonásával zajlott. A kampány során szerettünk volna minél átfogóbb képet kapni a gyerekek

helyzetéről, így közel 5230 gyerek, online formában töltött ki kérdőívet, míg 7 helyszínen, közel 50 hátrányos helyzetű gyermek számára fókuszcsoportos interjút végeztünk.

A kampány megvalósulásában nagy szerepe volt azoknak a civil szervezeteknek (többek között, mint a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány, Család, Gyermek, Ifjúság Közhasznú Egyesület, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, Magyar LMBT Szövetség), akikkel a közös gondolkodás, számos megbeszélés mellett igazán nagy szakmai összefogás valósulhatott meg. A felmérés alapvető módszertana a kérdőíves felmérés volt, mely érintette a hét fő témaköröket, úgy, mint az oktatás, részvétel, biztonság, esélyegyenlőség, család, egészség, jövő témaköreit.

A kérdéseket igyekeztünk érthetően, a gyerekek életkorának megfelelően megfogalmazni, illetve lehetőséget biztosítottunk több, úgymond kifejtős kérdésre is, ahol lehetőségük volt bővebben leírni saját gondolataikat, tapasztalataikat, ismereteiket.

Az anonim és önkéntes kérdőívek kidolgozásánál, valamint a felmérés elindításánál is szerettünk volna kiemelt figyelmet fordítani arra, hogy a gyerekek jogai ne sérülhessenek a kampány semmilyen területén, biztosítsa minél átfogóbban és hatékonyabban a gyerekjogokat. Ennek érdekében külön kidolgozásra került a **Gyerekrészvételi alapelvek** a kampányban elnevezésű anyag, mely lefekteti a felmérés részvétele kapcsán szem előtt tartott irányokat, fókuszokat.

Többek között a

“A gyerekeket tájékoztatni kell a jogaikról, és a részvételük folyamatáról, biztosítva annak átláthatóságát.

2. A gyerekek részvételének önkéntesnek kell lennie. A gyermekek bármikor dönthetnek úgy, hogy nem folytatják a részvételt.

3. A gyermekeket és nézeteiket tiszteletben kell tartani, és lehetőséget kell biztosítani arra, hogy kezdeményezzenek.

4. A gyerekeket a számukra releváns kérdésekben kell meghallgatni, ahol képességeikre és tudásukra támaszkodva fejezhetik ki a véleményüket. Lehetőséget kell biztosítani, hogy kiválasszák a számukra lényeges problémákat is.

5. Megfelelő időt és erőforrást kell biztosítani annak érdekében, hogy a lehető legbiztonságosabb környezetben tudjanak készülni a gyerekek.

6. Minden gyermeknek lehetőséget kell biztosítani a részvételre, a hátrányos megkülönböztetés összes formáját elkerülve. Különleges intézkedéseket kell hozni a marginalizált közösségekben élő gyermekek bevonására.

7. A gyerekeknek és az őket segítő felnőtteknek fejleszteniük kell a feladataikhoz, részvételükhöz szükséges készségeket.

8. *A gyerekek részvételét támogató, segítő szervezeteknek rendelkeznie kell gyermekvédelmi irányelvekkel. A gyerekekkel dolgozó felnőttek felelősek a gyerekek biztonságáért.*

9. *Tájékoztatni kell a gyerekeket arról, hogyan értelmezik és használják fel a nézeteiket.*⁵

Alapelveink a tájékoztatáson alapuló, átlátható információ nyújtás, önkéntes részvétel, tiszteleten alapuló szemlélet, valamint a releváns, befogadó, képzéssel való támogatás, biztonságos, kockázat érzékeny, valamint elszámoltatható projektszemlélet.

A kampány részét képezte egy komplexen kidolgozott háttéranyag is, melyet a gyerekekkel kapcsolatban álló felnőtteknek készítettünk. Célunk az információ átadás volt, hogy a kutatás célját, főbb irányvonalait megismertessük, akár a pedagógusokkal is, akik ezáltal igazi, segítő támogatást tudtak nyújtani a kutatásban.

Felhasználva a social media nyújtotta lehetőségeket is, saját facebook oldalt hoztunk létre, ahol a “Te hogy látod?” kampány aktualitásait, részleteit lehetett megtalálni. Emellett igyekeztünk számos, a témához tartozó informatív plakátot, anyagokat készíteni és ezt szélesebb körben terjeszteni. Hiszen a fő cél az is volt, hogy minél több gyerekekhez jusson el a felhívás, de emellett minél többen halljanak a gyerekjogokról, nem csak gyerekek, hanem a felnőttek is, és a társadalom minél szélesebb köre.

Fontos szerep jutott az egész folyamatban a Gyermekjogi Követeinknek, akik aktív részvételükkel, jelenlétükkel, támogatásukkal nélkülözhetetlen partnerként segítették a kampány egészét.

A 14-17 éves lelkes fiatalokból álló önkéntes csapat fontos részét képezik a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány munkájának, ahol a kezdetektől külön figyelmet fordítunk a gyerekjogú szemléleten alapuló közös munkára.

A felmérés kiértékelésénél az alábbi eredmények születtek.

(A teljes jelentés elérhető az alábbi oldalon: https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2020/06/tehogylatod_jelentes_magyar_0.pdf)

A válaszadó gyerekek többségénél az **oktatás** témakörét fontos kérdésnek tartották, valamint ha az ország, a megfelelő színvonalú iskoláztatási lehetőségek mellett, munkahelyeket is tudna kínálni majd a fiatalok számára.

⁵(https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2020/06/gyermekreszveteli_alapelvek_tehogylatod.pdf)

Az iskola, azonban, mint hely, mint az a közeg, ahol a gyerekek a napjaik nagy részét töltik, több is, mint oktatási színtér. A kutatás kérdéseiből az is kiderült, hogy azokban az iskolákban, ahol a közeg kellemes és a gyerekek biztonságban érzik magukat, ott nagyobb motiváció és a tanulási kedv is.

A másik nagyobb hangsúlyt mutató témakör a fiatalok körében a **részvételhez való jog** szélesebb körben való biztosítása. Fontos számukra, ahogy azt a kutatásból lehetett látni, hogy a véleményük szabad megosztása, saját jövőjükkel kapcsolatos döntésekben való részvétel, mind inkább azt az érzést váltják ki bennük, hogy elismerik, megbecsülik, tisztelik őket, és nem utolsó sorban összefüggést mutat biztonságérzetükkel és elfogadásukkal.

A felmérés **biztonsággal** kapcsolatos kérdésénél jelen kutatásunk témaköréhez is illeszkedve, a válaszadó gyerekek többsége az interneten nem érzi magát biztonságban.

Az is nagyon jól látszott a kiértékelt válaszokból, hogy azok a gyerekek, akikkel otthon vagy az iskolában beszélgetnek, arról, hogy ha bántják mit tegyen, illetve az online biztonság témájáról, nagyobb százalékban érzik magukat biztonságban, mint azok, akikkel egyáltalán nem beszélgetnek ezekről a dolgokról.

Ebben a felmérésben az is jól látszott, hogy a megkérdezett gyerekek közel felénél beszélgetnek otthon a bántalmazásról, többségében inkább iskolában adódik erre lehetőségük. A digitális térben megélt biztonságérzetük kapcsán megjelent, hogy a gyerekek a legkevésbé az interneten érzik magukat biztonságban.

A segítő szervezetek, személyek jelenléte, vagy ismerete nagyban hozzájárul a gyerekek biztonságérzetének növeléséhez. Ott, ahol ezek a személyek, szolgáltatások elérhetőek, a gyerekeknek van lehetőségük kihez fordulni, ha úgy érzik, hogy szükségük van erre.

Az **esélyegyenlőség** témakörében született válaszok kapcsán, kiderült, hogy a gyerekek többsége már megélte azt, hogy valamilyen okból kirekesztetté vált, hogy nem fogadták el a többiek, itt leginkább a kortárs kapcsolatokra gondoltak.

Mindenképpen a gyerekek törődés, biztonságos közeg iránti vágyát jelzi az is, hogy elsősorban elfogadásra és odafigyelésre vágnak. A megkülönböztetés, legyen az külső testi tulajdonság, vagy akár belső személyiségjegyek, nagyon fontos érzelmi labilitást okozhatnak számukra.

Fonos alapelv kell, hogy szem előtt tartsuk, hogy minden gyereknek ugyanolyan jogai vannak. Ideértve a kisebbségben élőket, legyen akár fogyatékkal élő gyermek is.

A **családdal** kapcsolatos kérdések során az együtt töltött idő, az otthoni fegyelmezés került a fókuszba. A válaszadó gyerekek majdnem fele arányban érzik úgy, hogy elégedettek a családjukkal együtt töltött idővel. 25%-ban igényük lenne több ilyen időre, de a szülők munka elfoglaltsága miatt erre nincs lehetőségük.

A **fegyelmezés** kapcsán egy hétköznapiak nevezhető szituáció alapján úgy tűnik, hogy többségében a szülők a helyreállító és megértő attitűd jellemző. A büntetés a gyerekek ötödénél jelenik meg, melynek részét képezi a fizikai erőszak, megvonás, érzelmi erőszak, vagy az elhanyagolásra utaló viselkedés.

Az **egészségügy** témakörében az orvosi ellátás, a mentális egészség, szexualitás, valamint a drog és alkohol kérdéseit helyeztük középpontba.

Az egészséges élethez való jog, alapvető gyerekjog. A gyerekeknek joguk van ahhoz, hogy egészségesen éljenek, hogy ehhez, megfelelő gondoskodásban, ellátásban részesüljenek.

A kérdőív kapcsán a válaszadó gyerekek közül minden harmadik elégedetlen volt az orvosi ellátással, ugyanakkor szinte minden gyerek úgy nyilatkozott, hogy hozzáfért ehhez az ellátáshoz. Fontos igényként jelent meg az orvos viselkedése, hogy mennyire kaptak figyelmet, mennyire vették komolyan a problémájukat.

A válaszadó gyerekek közül 10-ből 4 gyereknél került előtérbe, hogy lelki, mentális problémák, drogok vagy alkohol miatt, segítségre szorultak. Nagyon fontos kérdés, hogy az ilyen nehezebb helyzetben lévő gyerekek, vajon tudják-e, hogy kitől kérhetnek és kaphatnak segítséget. A felmérésből kiderült, hogy csak a felük fordult segítségért, részben, ahogy a válaszokból látni lehetett, amiatt, mert nem tudták, mit csináljanak, szégyellték magukat, vagy nem voltak birtokában olyan információknak, amelyből tudhatták volna, hogy kihez fordulhatnak.

A drog és az alkohol megjelenése a gyerekek, fiatalok körében szintén egy kiemelkedő, nem csak egészségügyi kérdés is. A válaszok alapján, a gyerekek kicsivel több, mint felével beszéltek otthon vagy az iskolában is a drogról és az alkoholról. A szexről azonban még ritkábban: az iskolában csak 40%-ukkal, otthon 47%-ukkal beszélgetnek mindösszesen.

A “Te hogy látod?” felmérés az ENSZ Gyerekjogi Bizottságának észrevételeit, felhívásait a beküldött Jelentés kapcsán a következőekben vázoljuk röviden.

1. A gyerekek elmondhassák a véleményüket a döntéshozóknak, főleg azokban a témákban, amik a legjobban aggasztják őket.

A gyerekek meghallgatásának fontosságát az őket érintő eljárásokban.

Legyenek olyan szervezetek, amik képviselik a gyerekek érdekeit: diákönkormányzatok, diáktanácsok és diákparlament.

2. Minden gyereknek joga van tüntetéseken részt venni anélkül, hogy emiatt bármilyen megkülönböztetés érne, vagy negatív irányú következményt kelljen megtapasztalnia.

Kiemelten fontos felhívásként jelent meg, hogy gyerekek, semmilyen szín alatt nem használhatók fel bárminemű politikai célból, vagy bármilyen témájú politikai kampány részeként. Legyen az akár fotó, video megjelenés is, mely a közösségi médiában landol, vagy egyéb hírportálok, platformok felületein.

3. Minden gyerek számára érthető információt kell biztosítani. Ennek érdekében szakszerű, hiteles információkat kell elérhetővé tenni a gyerekek és a szüleik számára is, hogy lehetőségük legyen tanulni az online biztonságról.

4. 2012 óta csak 16 éves koráig köteles valaki iskolába járni, ezért megnőtt azoknak a gyerekeknek a száma, akik hamar abbahagyták a tanulást. Az ENSZ felhívta Magyarországot figyelmét, hogy állítsák vissza tankötelezettség korhatárát. Lépéseket kért azért, hogy az iskolában a gyerekek biztonságban legyenek

5. Minden gyereknek joga van a szabadidőhöz. Az ENSZ kiemeli, hogy az államnak a feladata, felelőssége, hogy az iskolai oktatásban, a tanterven keresztül kell biztosítani, hogy minden gyerek hozzáférhessen különböző szabadidős tevékenységekhez

6. Kiemelt fontosságú, a gyerekekkel szembeni zéró erőszak. Az ENSZ kiemeli, hogy szigorúan tilos a gyerekeket megütni, és tájékoztatni kell erről mindenkit. Éppen ezért fontos, hogy a gyerekek számára legyenek elérhető, segítők felnőttek, akikhez bizalommal tudnak fordulni bántalmazás, erőszak esetén.

Az ENSZ több változtatást is kért az államtól annak érdekében, hogy ha valaki bántott egy gyereket, akkor, ha indult eljárás, vagy nyomozás, az ügy kivizsgálása során ne sérüljenek a gyerek biztonságához, védelemhez való jogai. A meghallgatása során a gyerek biztonságban érezze magát, és segítséget kaphasson abban, hogy jobban legyen.

7. Külön felszólította az ENSZ Magyarországot, hogy tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a nehezebb sorsú gyerekeknek is egyenlő esélyeik legyenek.

Különösképpen a kisebbségben élőkre, mint például a roma gyerekek jogainak védelmére, a szegregáció mellőzésére, és mind inkább az integráció eszközével. Másrészről fontos, hogy Magyarország támogatást nyújtson a fogyatékossgal élő gyerekek családjainak is, hogy minden, gyermekük megfelelő gondozáshoz, neveléséhez szükséges dolgokat megkaphassanak otthoni környezetükben, hogy anyagi

okból, ne érje egyenlőtlen helyzet egy fogyatékkal élő gyermeket sem.

8. Az elmúlt évek menekült helyzetére reagálva, kiemelt része a Bizottság válaszában, hogy a határon várakozó gyerekeket se szabad bántani, és számukra is biztosítani kell a tanulást, az orvosi ellátást.

9. A gyerekházasság és a gyerekek katonai képzése szigorúan tilos.

14 éves kor alatt a súlyosabb bűncselekmények esetén se lehessen elítélni a gyerekeket. ne kerülhessenek börtönbe kisebb értékű lopásért vagy más szabálysértésért.

10. Nagyon fontos alapvetésként jelent meg, hogy a gyerekek csakis akkor éljenek külön a családjuktól, ha ott nincsenek biztonságban, vagy ha nem kapják meg a fejlődésükhöz szükséges törődést. Ezeknek a gyerekeknek biztosítani kell a fejlődésüket leginkább szolgáló és segítő ellátási formát, mint például a nevelőszülőknél való elhelyezést. A nagyobb intézményi formák ma már nem támogatottak, a cél, hogy minél családibb légkörben tudjanak tovább élni a családjuktól kiemelt gyerekek.

11. Az egészségügyben dolgozó felnőtteknek számára is tett ajánlást az ENSZ, mely szerint az egészségügyi intézmények munkatársainak bizalmas és biztonságos légkört kell teremteniük a gyerekek számára. Felhívásként szerepel továbbá, hogy ne kelljen szülői beleegyezés se a nőgyógyászati vizsgálatokhoz, se a pszichológus igénybevételéhez, és mindenki számára legyenek elérhetőek.

Kiemelt hangsúlyt kapott a gyerekek, fiatalok kábítószer használatával kapcsolatos álláspontok, mely szerint segíteni kell, hogy kevesebb gyerek használjon drogokat, vagy váljon függővé. Őket támogatni kell a gyógyulásban.

Másik nagyon fontos rész a szexualitás témaköre, azon belül is ajánlásként fogalmazódik meg, hogy a szexuális felvilágosítást az iskolai tananyag részévé kell tenni, hogy a gyerekeknek megfelelő ismereteik legyenek a testükről, a szexualitásról, így, többek között elkerülhető lehet például a korai teherbe esés.⁶

⁶ https://yelon.hu/wp-content/uploads/2020/04/tehogyla%CC%81tod_z%C3%A1%CC%81ro%CC%81_gyerek.pdf

INTERNETMOST!

2020. április és május között zajlott az InternetMost! elnevezésű kutatásunk, mely a fiatalok internethasználatáról kívánt minél pontosabb képet kapni. A kutatásban közel 1300 fiatal, 13 és 18 év közöttiek vettek részt, online kérdőíves felmérés keretében.

Az elmúlt év járványügyi kihívásai az online térben is változásokat eredményeztek, gondoljunk akár az oktatás áthelyezésére a digitális home school rendszer bevezetésére. A gyerekek, fiatalok internethasználata egyértelműen megnőtt, de kiéleződött a szociális hátrányban élők egyenlőtlen helyzete is. Az internet, a megfelelő eszközök hiánya sok helyen nehezítette az amúgy is meglévő lemaradást, esély egyenlőtlenséget.

A kutatást a Magyar Telekom megbízásából készítette a Hintalovon Gyerekjogi Alapítvány.

GYEREKEK A NETEN

InternetMost kutatás - 2020

MI ZAVARJA A GYEREKEKET A NETEN?

- Sok reklám
- Álhírek, félrevezető információk

Minden 5. gyerek nem érzi magát biztonságban a neten

10-ből 4 gyerek több időt tölt a neten, mint szeretne vagy mint szükséges.

AZ INTERNET KIHASZNÁLÁSÁHOZ FONTOS LENNE:

- Megbízható hálózat és korlátlan hozzáférés
- Jobb angoltudás
- Több számukra érdekes tartalom

JÖVŐ A DIGITÁLIS VILÁGBAN MI SEGÍTENE A GYEREKEKNEK?

- Oktatás jobb minősége
- Gyerekek véleményének figyelembevétele

HONNAN TÁJÉKOZÓDNAK A LEGTÖBBEN?

weboldalak > kortársak > szülők

(kép: <https://hintalovon.hu/internetmost/>)

A kutatás során fontos cél volt, hogy a gyerekek, fiatalok internethasználatáról minél több információ álljon rendelkezésre, közvetlenül a fiataloktól. Így, a felmérést kiértékelve, sokkal átfogóbb képet kaphatunk a valós állapotokról, igényekről, javaslataik, gondolataik pedig hiteles forrásként alapjául szolgálnak az őket körülvevő felnőttek számára.

A kutatásról bővebb leírás az alábbi oldalon érhető el: https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2020/09/TELEKOM_Internetmost-kutatas.pdf

A felmérés folyamatában, kezdve a tervezéstől és a módszertan kidolgozásán át, egészen a megvalósításig, nagyon fontos iránymutatóként szolgált számunkra a Hintalovon Gyerekjogi Alapítvány gyermekvédelmi irányelve, valamint a kidolgozásban figyelmet fordítottunk, a témában és a fiatalok részvételével megvalósuló hazai és nemzetközi kutatásokra is.

Az internethasználat feltérképezéséhez számos kérdéssel igyekeztünk minél szélesebb képet kapni a gyerekektől, fiataloktól. Így konkrétan kíváncsiak voltunk, mivel töltik az online idejüket, ezt vizsgáltuk külön nemi, fiúk és külön lányok elosztásban is. Legtöbb időtöltésként a kapcsolattartás jelent meg, majd a tanulás, iskolai feladatok, illetve a közösségi oldalak használata, filmek, online játékok.

A gyerekek, fiatalok számára a hatalmas **lehetőséget** kínálja az internet, ahol sokkal egyszerűbben, gyorsabban és másként tudnak kapcsolatokat fenntartani, működtetni, vagy éppen bekapcsolódni, kilépni csoportokból, kapcsolatokból. Sok gyerek esetében az online platform jelenti azt, hogy ön maga lehet, van akinek ez a kapcsolódási forma könnyebb, de éppen ezért kérdés lehet, hogy számukra az offline tér mennyire jelenti ugyanakkor a nehézséget is.

A **kommunikáció** kérdését vizsgálva kiderült, hogy például személyes dolgaikról, érzéseikről a felmérésben a fiatalok inkább a valós térben beszélgetnek szívesebben. Kommunikációjuk, véleményük szerint (körülbelül fele arányban) eltérés jelenik meg az online és az offline térben. Külön vizsgálva ezeket a válaszokat, az is jól látszott, hogy azoknál a gyerekeknél, ahol eltérés van a két kommunikációs tér között, ott megjelenik az önértékeléssel, önbecsüléssel kapcsolatos kifejezések. Ebben a helyzetben mindenképpen elgondolkodtató lehet, hogy az offline térben hiányzó törődés, érzelmi stabilitás, vagy biztonság hiánya mennyire van hatással arra, ahogy az ezt megélt gyerekek az online világban keresik azt ami ezt pótolhatja.

“Ezek az eredmények felhívják a figyelmet arra, hogy a gyerekek az érzelmi szükségleteik kielégítéséhez könnyen találnak alternatívát az interneten, ami megfelelő figyelem hiányában akár veszélyes is lehet számukra.”⁷

Az elmúlt évben megjelent világjárvány erőteljesen érintette a gyerekek digitális térben való

⁷ https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2020/09/TELEKOM_Internetmost-kutatas.pdf 9.old.

aktivitását, az **internet használatát**. A felmérésben azonban számottevő netes időnövekedésről a többség nem számolt be, ugyan az oktatás online áthelyezésével könnyebb volt az online térben maradniuk.

Kíváncsiak voltunk **netes szokásikra, időtöltéseikre** is. Például mit gondolnak az infulencerekről, miért szeretik őket követni, vagy akár kérdésként fogalmaztuk meg azt is, hogy honnan tájékozódnak szívesen bármilyen témáról is legyen szó. Általában válaszként az influencerek kapcsán a szórakoztató, érdekes, illetve tetszetős a stílusuk, a képeik, storijaik, amiket feltesznek.

Informálódni leginkább megbízható weboldalokról tájékozódnak, majd ezt követte a kortársak, és nagyobb számban még a szülőktől érkező információk.

Mint a hasonló témájú kutatásokban is fontos helyet kapa az **internetes biztonság** kérdése, így jelen kutatásunkban sincs ez másként. Sőt, elkerülhetetlen és ugyanakkor hihetetlenül fontos része minden digitális területen végzett munkában.

Az InternetMost! kutatás konkrét kérdések mentén térképezte fel a biztonság vagy annak hiányának meglétét. Kérdéseink között szerepelt, hogy mennyire érzik magukat biztonságban az interneten, mi az ami zavarja őket, mire lenne szükségük, hogy jobban ki tudják használni az internet lehetőségeit. Kitértünk arra is, hogy a szülőkkel mennyire tudnak beszélgetni erről a témáról, miként érzik **szüleik online tájékozási igényeit, érdeklődési köreiket**.

“Az eredményekből kitűnik, hogy a gyerekek biztonságérzetét elsősorban nem az online vagy az offline működés befolyásolja, hanem sokkal inkább az, hogy milyen közegben használják az internetet.”⁸

A zavaró tényezőket leginkább a sok reklám, illetve az álhírek, félrevezető, nem megbízható oldalak jelentik számukra.

A gyerekek és a szülők közötti beszélgetések alapvetően szükségesek. Az igény valószínűleg meg van mindkét oldalról, a kérdés sok esetben az időn múlik. A napi rutin kérdések mellett azonban szülőként tudatosan is jó lenne időt szánni az online tér adta lehetőségekről, kockázatokról. A felmérés során a válaszokból az derült ki, hogy körülbelül 5-10 perc az az időtartam, amit a szülők a gyerekeikkel összesen beszélgettek az online biztonságról. Bár a kutatás egy adott korosztály véleményét vizsgálta, fontos megemlítenünk azokat a gyerekeket is, akik sokkal fiatalabb életkorban használják az internetet, akár úgy is, hogy kontroll nélkül.

Kiemelten fontos hangsúlyozni az internet használatával kapcsolatban az egyensúlyra való törekvést, és ehhez elsősorban mi felnőttek, szülők tehetünk hathatósan. A gyerekek számára segítség, ha érzik, tudják, hogy van egy keret, amiben szabadon mozoghatnak, így az internet világa is ilyen lehet. Pontos instrukciók, szabályok felállításával, azok kölcsönös tiszteletben tartásával sokat tehetünk gyerekeink online védelme és egészséges testi, értelmi, érzelmi fejlődésének biztosítása érdekében. Szerencsére ma már számos jó, igazán hasznos anyag áll rendelkezésre a felnőtteknek is, ha a

⁸ https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2020/09/TELEKOM_Internetmost-kutatas.pdf 14 old.

digitális világ jön szóba. A Hintalovon Gyerekjogi Alapítvány is fontosnak érzi, hogy támogatást tudjon nyújtani a szülőknek is, mankót az online tér adta kihívások terén.

A gyerekeket az online biztonsággal kapcsolatban leginkább az érdekli, hogy miként tudják felismerni a nem megbízható forrásokat, embereket, mi történik az adataikkal, amiket szükséges megadniuk bizonyos applikációkhoz, vagy játékokhoz egyaránt. Ezen kérdések mellett előkerültek a különböző kockázatot jelentő helyzetek is, mint például az internet függőség felismerésének jelei, vagy, hogy bántalmazás esetén mit is tegyenek, illetve a szexualitásról és a pornóról is több gyerek hallana, beszélgetne többet.

A **digitális jövőt** illetően, a válaszadó fiatalok az oktatást és a válaszaik, véleményük figyelembe vételét jelenítette meg, mint a legfontosabbakat számukra. A reprezentatív kutatás nagyon fontos képet ad a gyerekek, fiatalok internethasználatáról, szokásaikról, a szülők és a gyerekek online kapcsolódásáról.

Az InternetMost! kutatás eredményeinek összegzése⁹

NETHASZNÁLAT

A gyerekek, fiatalok társas kapcsolataik fenntartására (de akár létrehozására is) és megerősítésére, tanulásra és ismeretszerzésre az internet kiemelkedő lehetőséget nyújt számukra.

A kapcsolódás, legyen az kisebb csoport, vagy nagyobb közösség, hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek ennek a közösségnek a részeként éljék meg magukat, hogy van, ahová tartoznak, vagy éppen menekülési útvonalat, kikapcsolódást is felkínál számukra. A gyerekek egy részének az internet jelenti azt a teret, ahol jobban megnyílhat vagy önmaga lehet.

Ahogy ez a felmérésben megjelent, ehhez elsősorban megbízható hálózatra, korlátlan internethez való hozzáférésre és jó eszközökre van szükségük.

Az online kommunikációt preferálók között magasabb az online játékok használata, és válaszaik annak kérdését is felvetik, hogy nem kapnak elég törődést és figyelmet. Ezzel együtt a gyerekek nem tartják felcserélhetőnek az online és offline kapcsolatokat. Tartanak attól, hogy a digitalizációval a jövőben sérülnek az emberi kapcsolatok. Az internetet gyakran azért szeretik, mert leköti a figyelmüket, azonban őket is foglalkoztatja, hogy mennyi időt töltenek a neten. 10-ből 4 gyerek túl soknak érzi a neten töltött időt, és több gyereket zavar, hogy elveszi az idejét mástól, mint a netes zaklatás. Sokan saját szabályokat alkalmaznak az internet használatának korlátozására, és az internetfüggőség benne van abban a top 3 témában, amiről többet beszélnének. Magabiztosnak, felelős használonak érzik magukat, és előbb tájékozódnak a weboldalakról és kortársaiktól, mint a szüleiktől.

⁹ https://yelon.hu/wp-content/uploads/2020/04/tehogyla%CC%81tod_za%CC%81ro%CC%81_gyerek.pdf

ONLINE BIZTONSÁG

A gyerekek online biztonsággal kapcsolatos érzéseik, gondolataik világosan mutatják, mennyire érzik biztonságban magukat az online térben.

Az interneten körülbelül annyian érzik magukat biztonságban, mint a lakóhelyükön, az iskolában vagy a kortársaik között. Legkevésbé az olyan oldalakon, applikációkon érzik biztonságban magukat, amelyeket újként töltöttek le, vagy angol- vagy idegennyelvűek. Legjobban a reklámok, az álhírek és a nem megbízható, félrevezető információk zavarják a gyerekeket a neten. Többüket nyugtalanítja az, hogy másnak adja ki magát az, akivel chatelnek, mint a netes zaklatás. A legtöbben arról beszélnének többet, hogy hogyan tudják felismerni a nem megbízható forrásokat, embereket. Az online bántalmazás, zaklatás kevesebb súlyt kap a gyerekek aggodalmait és érdeklődését illetően. Az adatok felhasználásáról, az adatvédelem kérdéseiről ugyanakkor szeretnének több információhoz jutni. A gyerekek válaszaiból úgy tűnt, hogy a szülők jelentős része nem foglalkozik külön a gyerekek online jelenlétével. Nagy figyelmet kap róluk a neten eltöltött idő és a biztonság, míg a gyerekek online kapcsolatait, tevékenységeit, szokásait sokkal kevesebb érdeklődést mutatnak. A szülők érdeklődése nem feltétlenül jelenti azt, hogy eleget is beszélgetnek az adott témáról a gyerekekkel. Az online bántalmazásról a szülők kétharmada fél óránál kevesebbet beszél velük. A neten eltöltött idő miatt gyakoriak a veszekedések, míg sokszor hiányoznak a tiszta keretek. Az internet a gyerekek szabadságának, szülőkkel, felnőttekkel szembeni kompetenciájuknak is a terepe. A kimondott vagy kimondatlan szabályok és a kommunikáció a szülők bizalmát is tükrözik számukra. Érzékelik a szülők magatartása mögötti féltést, miközben olyan téren várnak segítséget, amelyekre eddig kevesebb fókusz jutott és amelyekben úgy érzik, nem a szülőktől tudnak kielégítő válaszokhoz jutni (adatvédelem, álhírek felismerése, stb.). A digitális világ jövője szempontjából az oktatást és véleményük figyelembevételét tartják legfontosabbnak. Ez éppúgy a kontrolláló, védő szemlélet helyett a gyerekek megerősítését hangsúlyozza. A gyerekek szeretnének hasznos tudáshoz jutni, és felkészülten, kompetens partnerként részt venni a digitális világ őket érintő kérdéseiben.

DIGITÁLIS OKTATÁS

Az elmúlt időszak digitális oktatása során a gyerekek nagyon eltérő tapasztalatokat szereztek, ami rávilágított a gyerekek közötti egyenlőtlenségekre. Bár sokuk annak pozitív oldalával is találkozott, a többség egyetértett abban, hogy rontott az oktatás minőségén, és rányomta bélyegét a motivációjukra, teljesítményükre. A sok esetben egy irányú digitális oktatás kapcsán, a gyerekek megfogalmazták, hogy a tananyag feldolgozásához kapott segítség, a szóbeli magyarázatok, visszajelzések nagyon hiányoztak számukra. A legfontosabbnak azt tartanák a gyerekek, hogy a tanáraik egy felületet használjanak, és sokan hangsúlyozták, hogy legyen jobban átlátható, hogy mikor mit kell megtanulni. Sok javaslat a tanárok digitális készségeinek megerősítéséről és a digitális

felületekre szabott pedagógiai módszerek szélesebb alkalmazásáról szólt. Az iskolák, tanárok elterjedten használják a közösségi médiát a gyerekek digitális oktatásához. Bár ebben az ismerősség mind a gyerekek, mind a tanárok oldalán szerepet játszhat, komoly adatvédelmi és gyermekvédelmi aggályokat vet fel, és megnehezíti a tananyag átláthatóságát. Az iskolatípusok közötti különbségek is sokatmondóak ebben: a gimnáziumokban a hivatalos felületek magasabb elterjedtsége miatt kevésbé jellemző a közösségi média használata a digitális oktatásban.

ELTÉRŐ ESÉLYEK ÉS ELFOGADÁS

A fiúk és a lányok nethasználata sok szempontból eltérést mutat. Az online játékok, videomegosztó oldalak (pl. YouTube) használata inkább a fiúkra, a közösségi oldalak (pl. Facebook, Instagram) pörgetése, a film- és sorozatnézés, online tanulás a lányokra jellemzőbb inkább. Az internet lehetőségei szempontjából a fiúk fontosabbnak tartják a lányoknál a jó eszközöket, és azt, hogy a családjuk ne tiltsa vagy korlátozza azok használatát, míg a lányoknak a biztonság, az ismeretek és a segítség fontosabb, mint a fiúknak. Más miatt követnek valakit a neten: a fiúk számára nagyobb jelentősége van annak, hogy az influencereket nem kell olvasni, szórakoztatóak, és érthetővé tesznek bonyolult dolgokat, a lányok számára pedig jobban számít, hogy tetszik nekik a stílusuk, és hasonlóak a problémáik. A neten jobban zavarja a lányokat a netes zaklatás, a nem nekik szánt tartalmak, a reklámok és az, hogy elveszi az idejüket másától. Eltérően ítélik meg, mire lenne szükség a digitális oktatás javítása érdekében. A fiúknak jobban számítanak a tanárok visszajelzései, digitális készségei, tanítási módszerei, mint a lányoknak, akik számára pedig fontosabb ebben, hogy tudják, mit és hogyan kell megtanulni, mint a fiúknak. A jövő szempontjából a fiúknak fontosabb, hogy a felnőttek jobban elfogadják az internetet. Beszédesebb az is, hogy a szülők netes szabályai és viselkedése terén nem volt különbség a fiúk és a lányok tapasztalataiban. Az eredmények nem jeleztek figyelemre méltó regionális különbségeket a gyerekek internethasználatával és digitális preferenciáival kapcsolatban. Ennek értékelésekor tekintettel kell lenni az online mintavétel következményeire, hiszen azokat a gyerekeket értük el, akik jobb digitális hozzáféréssel rendelkeztek. Kiemelkedő eltérés csupán a digitális oktatással kapcsolatban volt megfigyelhető. Látványos, hogy míg az ország fejlettebb részeiben az átlagnál elégedettebbek voltak a gyerekek a digitális oktatással, azokban a régiókban, ahol a szegénység több gyereket érint, jóval nagyobb volt az elégedetlenség.

Az "InternetMost!" kutatás reprezentatív jelleggel valós képet nyújt a 2020-as év gyerekeinek, fiataljainak internetes működéséről, vélekedéséről.

Az internet elérhetősége azonban nem egyenlő mértékben érhető el bárki számára, így további kutatásokra van szükség ahhoz, hogy megismerjük azoknak a gyerekeknek a véleményét is, akik nem

férnek hozzá a digitális eszközökhöz és az internethez

A kutatás nem reprezentatív a településtípusra, de az eredmények alapján némi eltérést találtunk a digitális oktatás megítélését és a tájékozódás módját illetően, amelyek főként a falvakban élő gyerekek egyenlőtlen esélyeire irányítják a figyelmet. Nagyobb jelentőséget tulajdonítottak annak, hogy értsék, mit és hogyan kell megtanulni, és hogy megfelelő eszközeik vagy internethozzáférésük legyen, valamint lényegesen kevésbé volt jellemző körükben, hogy a weboldalakról tájékozódjanak. Ugyan a gimnazisták felülreprezentáltak voltak a mintánkban, az iskolai háttér gyakrabban meghatározta egy gyerek válaszait, mint a megye vagy a településtípus. A szakiskolásokat, szakközépiskolásokat, valamint az általános iskolásokat jobban foglalkoztatta a netes zaklatás, magasabb arányuk preferálta az online kommunikációt, elégedetlenebbek voltak a digitális oktatással, valamint fontosabbnak értékelték az eszközökhöz és az internethez való hozzáférést annak javítása érdekében. Az általános iskolásokat az átlagnál jobban nyugtalanította az is, hogy megbánja, amit a neten csinál, a gimnazistákat pedig az átlagnál jobban zavarta, hogy az internet elveszi mástól az idejüket. A digitális oktatáshoz használt felületek használatában is különbséget találtunk az iskolatípusok között¹⁰

¹⁰ https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2020/09/TELEKOM_Internetmost-kutatas.pdf

DIGITÁLIS SZÜLŐSÉG

A digitális világ immár tagadhatatlanul része az életünknek, tanulunk vele együtt élni, látjuk, érezzük rengeteg hasznos tulajdonságát is az életünk számos vonatkozásban.

Szülőként azonban gyerekeinkért is felelősek vagyunk, hogy ebben a hatalmas lehetőségekkel és veszélyekkel teli térben megtaláljuk az arany középutat, ahol egy jól körülhatárolt, átlátható keretek között szabadon és biztonságban engedhetjük őket.

Óriási ez a tér, és szinte folyamatos változásban is van. Amit tehetünk, hogy nyitottsággal fogadjuk az online tér adta lehetőségeket, és megfelelő, hiteles információk birtokában jó döntéseket tudunk hozni gyerekeink online védelmében.

A Hintalovon Gyerekjogi Alapítvány fontosnak tartja, hogy a gyerekek edukációja mellett a szülők, vagy akár a gyerekekkel foglalkozó intézményrendszerek tagjai is megfelelő információkhoz jussanak e digitális korban.

Immár több éve indult el a Digitális szülőség- Hogyan legyél elég jó digitális szülő képzésünk. A vírushelyzet miatt online térben is elérhetővé vált ez az anyagunk.

Fontos témakörök mentén haladunk végig a digitális tér útvesztőin. Fontos része ennek az útnak, mindenekelőtt az is, hogy felnőttként vissza tudjunk helyezkedni saját gyerekkorunkba, mit jelentett számunkra akkor a biztonság, és mitől óvtak minket akkor szüleink.

Érintjük az online tér hihetetlen sokszínű világát, a gyerekek online kapcsolati rendszerének működését, valamint fontos része a képzésnek a bántalmazásról való tájékozódás. a gyerekeket online térben érhető veszélyeztető helyzetek, legyen az akár nem az életkorúknak megfelelő káros tartalmak, mint a pornófilmek, vagy a sexting, cuberbullying.

Kiemelt figyelmet fordítunk a saját, felnőtt digitális működésünkre, a digitális lábnyomainkra, melyek egy életre, kitörölhetetlenül nyomot hagynak a világhálón.

Hiszünk abban, hogy ha időt adunk a gyermekeinkkel való beszélgetésekre, ha meghallgatjuk őket, ha nyitottak vagyunk online életükre is, akkor ez egy bizalmi szülő-gyerek hálót eredményezhet, mely stabilitással, biztonságérzettel is együtt jár.

Igyekszünk gyakorlati tippekkel, tudatos szülői készségek átadásával szolgálni.

Éppen ezért, hogy elég jó, tudatos digitális szülők lehessünk.

(kép: <https://hintalovon.hu/termek/mit-mondj-ahelyett-hogy-elveszem-a-telefonod/>)

YELON

2017 februárjában indult YELON programunk. "You Are Not Alone", Nem vagy Egyedül - kifejezés, mozaik szavaként. Mert itt a gyerekek, fiatalok nincsenek egyedül, chat szolgáltatásunk keretében 18 éves korig tudjuk fogadni a kérdéseiket minden olyan témában, melyek foglalkoztatják őket, legyen az akár szexualitás, test, lélek, vagy a világ kis és nagy dolgai. Ahogy azt a Hintalovon Gyerekjogi Alapítványnál hisszük és valljuk, hogy a gyerekeket minden helyzetben és mindenkor komolyan vesszük, szükségleteikre, igényeikre odafigyelünk és valós, őszinte figyelemmel reagálunk.

A szexuális edukációról azt gondoljuk, hogy nem lehet elég korán elkezdni, sőt, a gyermek születésétől kezdve olyan figyelmet és gondoskodást igényel, amiben beletartozik a testével kapcsolatos bármilyen törődés, tisztelet, odafigyelés, szeretetteljes gondoskodás.

Ahogy cseperedik, növekszik gyermekünk, úgy az életkorának megfelelő információkkal szolgálhatunk számára, szavakkal segíthetjük őket abban, hogy minél több tudásuk legyen saját testük működéséről, annak tiszteletben tartásáról. Mindez, a bizalomteljes, őszinte légkör segítségével lehet abban, hogy ha bármikor kérdés merül fel a gyerekünkben, merjen kérdezni, és mi szülők pedig valid válaszokkal tudjuk őt segíteni. A minél korábbi szexedukáció preventív jelleggel is segíthet a szexuális abúzzsal szemben, legyen az online térben, vagy a valós környezetben.

A Yelon programban szakképzett önkéntesek várják a gyerekek jelentkezéseit chatbeszélgetésekre, heti 4 napon 18 és 22 óra között.

A gyerekek mindennapi gondozásán, nevelésén túl, nagyon fontos, hogy az egészséges lelki fejlődésük mellett a biztonságos testi, szexuális fejlődésük is biztosítva legyen.

A program egyik célja, a gyerekek meghallgatásán, a velük való együtt gondolkodáson túl az is, hogy a gyermekek kérdései, érdeklődései mentén igyekszik információkkal is szolgálni.

Hiszünk abban, hogy a kellő mennyiségű és hiteles információ birtokában, felismerhetik a veszélyeztető helyzeteket, és biztonságosabban tudnak jelen lenni a digitális térben.

Törekszünk arra, hogy a gyerekekkel egy folyamatosan nyitott és őszinte kommunikáción alapuló kapcsolatot építsünk ki, melyben a gyermek az őt érintő kérdésekben bátran, nyíltan tudja feltenni

kérdéseit, úgy, hogy közben azt érzi, hogy annyi információt kap, amennyit ő szeretne. Valamint, a lehetőség érzése is ott van, hogy bármikor elérhetőek vagyunk, így nem egy “felvilágosító” órán kell mindent hirtelen megjegyeznie, befogadnia, mint új információ.

Célunk többek között az is, hogy a gyerekek, fiatalok a Yelon kínálta segítséggel önértékelésükben erősödni tudjanak, legyen információjuk saját testük működéséről, én határaikról, a nemet mondás lehetőségéről.

A chat beszélgetések anonimak és ingyenesen igénybe vehető, az online térben.

A Hintalovon Gyerekjogi Alapítvány szexedukációs programja kiemelten fontosnak tartotta, hogy a gyerekekkel beszélgető ügyelők komoly szűrésen és több lépcsős képzésen vegyenek részt, annak érdekében, hogy minél hatékonyabb segítők tudjanak lenni a Yelonhoz forduló gyerekeknek, fiataloknak.

A beszélgetések során az ügyelőkkel együtt minden esetben van egy ügyeletvezető, aki felügyeli a beszélgetéseket és akihez minden nemű kérdéssel azonnal fordulni tud az ügyelő. Ez mindenképpen biztonságot ad a beszélgetésben résztvevőknek és úgy, ahogy azt a Yelon neve is rejti, ő sincs egyedül. Emellett rendszeres szakmai továbbképzések és szupervízió segíti az önkéntesek munkáját.

A Yelon, a chat mellett hiteles, szakmai anyagokkal, cikkekkel igyekszik minél szélesebb körben publikálni, mely a facebook oldalon és a Yelon honlapon érhető el. Fontos szempont, hogy a szükséges információkon túl, tartalmaink ne legyenek sértőek, diszkriminatívak, és mindenképp felett a gyerekek érdekei, jogai ne sérüljenek egy cikk kapcsán se.

A Yelon oldal a gyerekek tájékoztatása mellett hasznos információkat adhat felnőtteknek, szülőknek is.

Ehhez külön a <https://yelon.hu/szuloknek/> oldalon gyűjtöttünk össze számos cikket, melyeket igyekszünk bővíteni, frissíteni.

Legfontosabb témánk között szerepel a gyereknevelés, a “felvilágosítás”, az online tér, a világról való gondolkodás, a világ történései. Működtetünk egy online adományboltot is, ahol igyekszünk igazán jól hasznosítható anyagokat kínálni, legyen az plakát, Hintalovon emblémájú póló, vászonszatyor, vagy gyerekbarát anyagok jogi eljárásokhoz, hasznos tippek, tanácsok tanároknak, szülőknek, vagy politikusoknak a gyerekjogi szemlélet keretében.

A WHO alapelvei a szexuális edukáció terén iránymutatóak a Yelon program számára is.

Az ezt érintő tételek:

1. A szexuális edukáció számol a gyerek életkorával, fejlettségi és értelmi szintjével, és reagál annak kulturális és szociális körülményeire. Vagyis alkalmazkodik a fiatalok valóságos

életéhez.

2. A szexuális edukáció a szexuális és reprodukív emberi jogokon alapul.
3. A szexuális edukáció az emberi jóllét holisztikus koncepcióján alapul, amely az egészséget is magában foglalja.
4. A szexuális edukáció alapvetőnek tartja a nemek egyenlőségét, az önmeghatározást és a különbségek elfogadását.
5. A szexuális edukáció a születéssel kezdődik.
6. A szexuális edukáció az egyének és közösségek fejlesztésével hozzájárul egy igazságos és szolidáris társadalom létrehozásához.
7. A szexuális edukáció tudományosan megalapozott ismereteken alapul.¹¹

(kép: <https://yelon.hu/>)

¹¹ <https://yelon.hu/szuloknek/gyerekjogok-es-szexedukacio/>

ÖSSZEGRZÉS

Kutatásunk a gyerekek online biztonságára fókuszált, többek között arra, hogy mennyire tudnak érvényesülni a gyerekek jogai az online térben, ott, ahol a határok kevésbé láthatóak, ahol a gyerekek, fiatalok otthonosabban mozognak, mint mi felnőttek. Ahol a veszély széles spektrumon keresztül érkezik, ahol lehet valaki önhibáján kívül áldozat, vagy azzá válhatnak, mert nem az életkorának megfelelő tartalmakat böngésznek.

A gyerekek egészséges értelmi, erkölcsi, testi nevelése minden társadalom kiemelt feladata. Ezt az alaptézist szem előtt tartva nemzetközi megállapodás értelmében született meg 1989-ben a Gyermekjogi Egyezmény, mely 54 pontban határozza meg a gyermekjogokat. A 19. cikk tartalmazza az erőszak minden formájától való védelemhez való jogot, így azt a jogot, hogy egy gyermeknek sem szabadna elszenvednie testi vagy verbális erőszakot. Az ENSZ 2021. március 2-án határozatba foglalta, hogy a gyermekjogok érvényesítése ugyanúgy az offline térben is értelmezendők, érvényesek.

Kérdőíves kutatásunkban az online térben előforduló bántalmazás köré csoportosítottunk kérdéseket, mint, hogy mennyire ismerik a cyberbullying fogalmát, tapasztaltak-e már ilyen jellegű helyzetet akár saját maguk, vagy barátjuk esetében, ha igen, elmondták-e valakinek, Felmérésünk során kapott válaszokat kiértékelve jól látható, hogy a résztvevő gyerekek, fiatalok alapvetően rendelkeznek információval az online zaklatás terén.

Ez azt is magában foglalja, hogy a fiatalok körében tehát magas számban létezik az egymás közötti cyberbullying, 25,7%-ban arról nyilatkoztak, hogy igen, érte őket online zaklatás, (45,5%) jelölték meg, hogy gyakori jelenségnek tartják és szintén magasabb arányban, (32,7%) gondolják azt, hogy ez a probléma nagyon gyakori az online térben. Ez mindenképpen egy fontos számot nyújt arról, hogy a gyerekek, fiatalok az online zaklatásról tudnak, van róla elgondolásuk, és arról is, hogy a veszély nem csak hogy jelen van, de többségük szerint gyakorta előforduló jelenség is. Sajnos magas számokat mutatott az utóbbi évben megtörtént online zaklatások száma, hiszen 77 gyerek, fiatal jelölte meg, hogy igen, voltak ilyen helyzetben az elmúlt évben. 49 tanuló pedig arról számolt be, hogy barátai körében már

előfordult online zaklatás.

Bár a számok minimális eltérést mutatnak, azonban így is majdnem a fele arányt jelöli a felmérésben részt vevő fiatalok esetében. A probléma megoldásában mindenképpen kiemelkedő az igény, hogy az iskola vállaljon nagyobb szerepet a kezelésben, vagy éppen a megelőzésben. 62 diák szavazott arra, hogy szerintük az iskolában lenne leginkább a helye annak, hogy a cyberbullyingról beszélgessenek, és az az iskolai oktatás részét is képezze. Az igény tehát érezhető a gyerekek felől, hogy ott, ahol a napjaik nagyobb részét töltik, a tanrendben előírtak mellett legyen tere a témában való elmélyülésről, az információk átadásán túl, akár a konkrét segítségig is. Hasonló arányban jelenik meg a különböző segélyszervezetekre mutató igény is. Az iskolák mellett, vagy éppen együttesen megjelent az a felvetés is, hogy a szülők is részesülhessenek oktatásban, kaphassanak megfelelő információt a digitális térben előforduló bántalmazásokkal kapcsolatban.

ZÁRÓ GONDOLATOK

A helyes internet használati szokások kialakításában, a digitális térben való biztonságos létezéshez fontos megjegyeznünk, hogy azon túl, hogy a gyerekeknek, fiataloknak irányt mutatunk, információkat nyújtunk, nekünk felnőtteknek is kiemelt szerepünk, felelősségünk van.

Kutatásunk, célja, a határon átívelő összefogáson, egymás felé való nyitottságon, megismerésen, közös munkán túl az is, hogy megosztva egymás tapasztalatait, tudását, meglátását, közösen is tudjunk tovább haladni a közös cél felé, hogy biztonságosabb világot teremtsünk a gyerekeknek, mindenhol, mindenkor.

„Ha valaki szeret egy virágot, amely csak egyetlen példányban létezik a csillagmilliókon: ez épp elég neki, hogy boldog legyen, ha a csillagokra pillant.”

Antoine de Saint Exupéry: A kis herceg

A kutatás nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

